

Juraj Dalmatinac u Splitu godine 1444. i 1448.

Znanstveno istraživanje hrvatske povijesti temeljeno je od svojih početaka na pisanim izvorima. Ivan Lučić u općoj povijesti, Filippo Riceputi i Daniele Farlati u crkvenoj i Ivan Kukuljević Sakeinski u povijesti umjetnosti pišu nakon što su sabrali obilje arhivske građe kojom potvrđuju svoje zaključke. Na tako utemeljenom putu povijesno izučavanje umjetničkog izraza dugo traje, i tek rad Ljube Karamana nudi nove izvore spoznaje: proučavanje stilskih vrijednosti djela. Taj baštinjeni splet traje i danas u znanstvenom radu i u konzervatorstvu kao njegovoj oblikovnoj primjeni.

Brojni i mnogovrsni pristupi izučavanju djela Jurja Dalmatinca pokazani su i na ovom skupu. Pridruživši mu se, odlučio sam to djelo pokazati samo u Splitu i samo u svjetlu pisanih izvora i istraživanja koja su posvjedočila izgled tih Jurjevih umjetnina u vrijeme gradnje.

Poticaaj ovom radu jesu istraživalački i konzervatorski radovi zasnovani i vođeni u Zavodu za zaštitu spomenika kulture u Splitu godine 1974. Njima sam, rađeći zajedno sa suradnicima, nastojao dokazati izvorni izgled oltara sv. Staša u prvostolnoj crkvi. Radovi uređenja kapele i oltara bl. Arnira u samostanskoj crkvi sv. Benedikta, koji su u Zavodu započeti 1974, bili su dovršetak istraživanja i konzervatorskih radova što ih godine 1946. započe Cvito Fisković u splitskom Konzervatorskom zavodu za Dalmaciju.

Ograničivši tako svoj rad na ono što je poznato, a pretpostavke o ostalim Jurjevim djelima u Splitu ostavivši drugima, htio sam ga ukorijeniti u život, da nam tako ona stvarnost XV stoljeća, iz koje je vrijeme iščupalo mnoge tragove i prekrilo zaboravom ono što još nismo doznali, postane što je moguće razumljivija.

U povijesnoj znanosti dugotrajno i sporo raste spoznaja o Jurjevu djelu u Splitu na osnovi pisanih izvora, starih crteža i novih istraživanja. Ivan Lučić 1673. spominje natpis iz 1210. na moćniku solinskoga mučenika Staša u posveti oltara u prvostolnoj crkvi.¹ Daniele Farlati godine 1751. donosi crtež toga oltara što ga je izradio Giovanni Battista Camozzini.² Godine 1765. nastavljajući pisati o splitskoj crkvenoj povijesti, Farlati tiska ugovor za Stašev oltar iz 1448. i tako prvi put ulazi Jurjevo ime i djelo u znanost. U istoj knjizi donosi i crtež Arnirove kapele, ali ne govori o majstoru.³ Ivan Kukuljević Sakeinski 1855—1859. navodi mnoge arhivske izvore o Jurju i krugu umjetnika oko

njega, pa tako ponavlja i ugovor iz 1448. u cjelini, a pozna podatke i donosi dijelove ugovora za Arnirovu kapelu iz 1444, što postaje dragocjeno, jer je od tada izvornik izgubljen.⁴ Antun Josip Fosco 1873. i 1891. prihvaća Farlatijeve i Kukuljevićeve navode i ponovo donosi ugovor iz 1448.⁵ Vojeslav Molé prvi sustavno istražuje pisane izvore, pa 1913. sastavlja za raspravu Dagoberta Freya cijelu listu, ponajviše navoda i kratkih izvoda iz isprava, kao što je Jurjeva potvrda o primitku novca za Arnirovu kapelu i oltar 1447. u Šibeniku, ali i čitavih isprava, kao što je ponavljanje ugovora iz 1448. za Staša.⁶ Najpotpuniji u arhivskom radu jest Petar Kolendić koji godine 1923. pokazuje da je moguće naći još izvora, pa među njima i za nas važan podatak o Jurjevu primitku novca za Arnira iz 1445. i navode o Jurjevoj parnici s majstorom Ivanom Brasolom u Splitu 1454. i 1455.⁷ Ovaj spor koristi za svoje dokaze godine 1932. Giuseppe Praga i donosi čitave isprave.⁸ Godine 1948. Cvito Fisković tiska čitavu Jurjevu potvrdu iz 1445, ali on uz taj svoj arhivski rad istražuje i građevne ostatke Arnirove kapele u tada već srušenoj staroj vojnoj bolnici. Rušeći sve kasnije dogradnje u tom sklopu, pronalazi, pored drugih značajnih spomenika, i dijelove gotičkog oltara. Vođen crtežom iz Farlatijeve knjige spaja ih i stvara dio nekadašnje cjeline. To je prvi put da se Jurjevo djelo i na takav način istražuje.⁹ Godine 1967. tiskan je prijevod isprave iz 1454. a prevodilac je Veljko Gortan.¹⁰

Moja istraživanja pridonijela su da saznamo kakav bijaše izgled Staševa oltara, a Jurjev boravak u Splitu osvijetljen je dosad nepoznatim podatkom — kako je 7. listopada 1448. Juraj tužio svog učenika Radmila Ratkovića, koga bijaše primio u nauk u Šibeniku 27. lipnja 1444.

Isprave nam pomažu pratiti Jurjev put iz Šibenika u Split. U travnju 1444. priprema se otploviti iz Šibenika. 16. travnja daje mu Martin de Mirsa punomoć da za sebe i brata Tomu zatraži na Braču od majstora Ivana tri kamene ploče (dvije za reljef i jednu za oltarnu menzu) i nešto ploča za pločnik kapele, što ih je majstor Mirsi dugovao.¹¹ 30. travnja Juraj u Korčuli ugovara kupnju kamena s Markom Karličem.¹² Najvjerojatnije je da se Juraj na tom putovanju zadržao u Splitu i da je 21. travnja sklopio ugovor za gradnju kapele i oltara blaženoga Arnira u crkvi samostana benediktinki pred sjevernim zidom Diokleci-

janove palače. U spisima splitskih bilježnika nedostaje list s tim danom, a kako Kukuljević zna neke pojedinosti iz toga ugovora, moguće je da je on taj list odnio sa sobom u Zagreb (učinio je to i s drugom građom) kad se vraćao sa svog dalmatinskog putovanja tako bogatog otkrićima. Poslije se list izgubio ili (što bi bilo utješnije) još nije nađen. Kukuljević zna da su ugovor sklopili izvršitelji oporuke Marina Ohmovića Marko Pečenić (rod je kasnije nazvan Marulić), Juraj Bobanić, Toma Papalić i Arnir Lovrin. Zna da je novac dao i Restoje, vrhovni nadziratelj robe u Kraljevini bosanskoj i da je graditelj ugovorio tri stotine i dvadeset dukata u zlatu za taj rad, te da se obvezao završiti kapelu za dvije godine, po svom nacrtu na papiru. Kukuljević je znao čitav sadržaj ugovora jer donosi doslovno i prijepis od 27. lipnja 1448. Vjerojatno je odmah bio plaćen i neki predujam, jer u kasnijim isplatama nedostaje oko 104 dukata.

Dana 4. kolovoza 1445. Juraj je u Splitu. On prima 90 dukata od Jurja Bobanića i Petra Pečenića, Markova sina, od ostavštine Marina Ohmovića. To Juraj potvrđuje bilježniku Dominiku de Manfredis na Trgu sv. Lovre pred svjedocima Marinom Deodatovim i gradskim liječnikom Vickom te egzaminatorom Andrijom Pribislavovim, vijećnikom.

Ujesen 1447. Juraj je opet u Splitu. Vjerojatno mu se žuri u Šibenik, jer 10. rujna uzima u službu zidara i kamenara Mateja Markoševića, sina Petrova, iz Splita. Taj je majstor rođen prije 1429, dakle pravna je osoba. On će Jurju raditi bez plaće jer će ga Juraj poučavati u svojoj umjetnosti, i to tri godine počevši od prvog dana listopada. Da će to Markošević i održati, jamče Pavao Vučinin i Juraj Bobanić pod prijetnjom plaćanja 25 dukata. To se zbilo na Željeznim vratima pred istim bilježnikom i svjedocima Petrom Pečenićem i kamenarom Marinom Mihovilovim, a egzaminator bijaše vijećnik Marin Madije. Istoga dana, na istom mjestu Juraj ovlašćuje bilježnika Pavla de Aureliisa iz Motovuna uzeti od Splicićana dugovanje za Arnirovu kapelu. Svjedoci su onaj isti Pavao Vučinin, koji je tu još ostao od prije sklopljenoga posla, i Miha Madije, a i egzaminator je isti, vjerojatno Mihin stariji brat.

Toga ili slijedećih dana Juraj odlazi u Šibenik i nema vremena sastaviti bilježnički spis o primitku 20 dukata koje mu je Petar Pečenić dao za kapelu, nego se to unosi u zabilježbu o primitku 76 dukata što su ih Pavlu de Aureliisu dali Toma Papalić, kao izvršitelj oporuke Marina Ohmovića, i Petar Pečenić, punomoćnik svog oca Marka, također izvršitelja iste oporuke. To je bilo 23. rujna na Trgu sv. Lovre pred spremištem soli, a svjedoci bijahu bilježnik Jakov iz Tarviza, prije pisar, i Bartolomej iz Martilenga, bilježnik i knežev pisar, dok je egzaminator vijećnik Nikola Pečenić (Marulić).

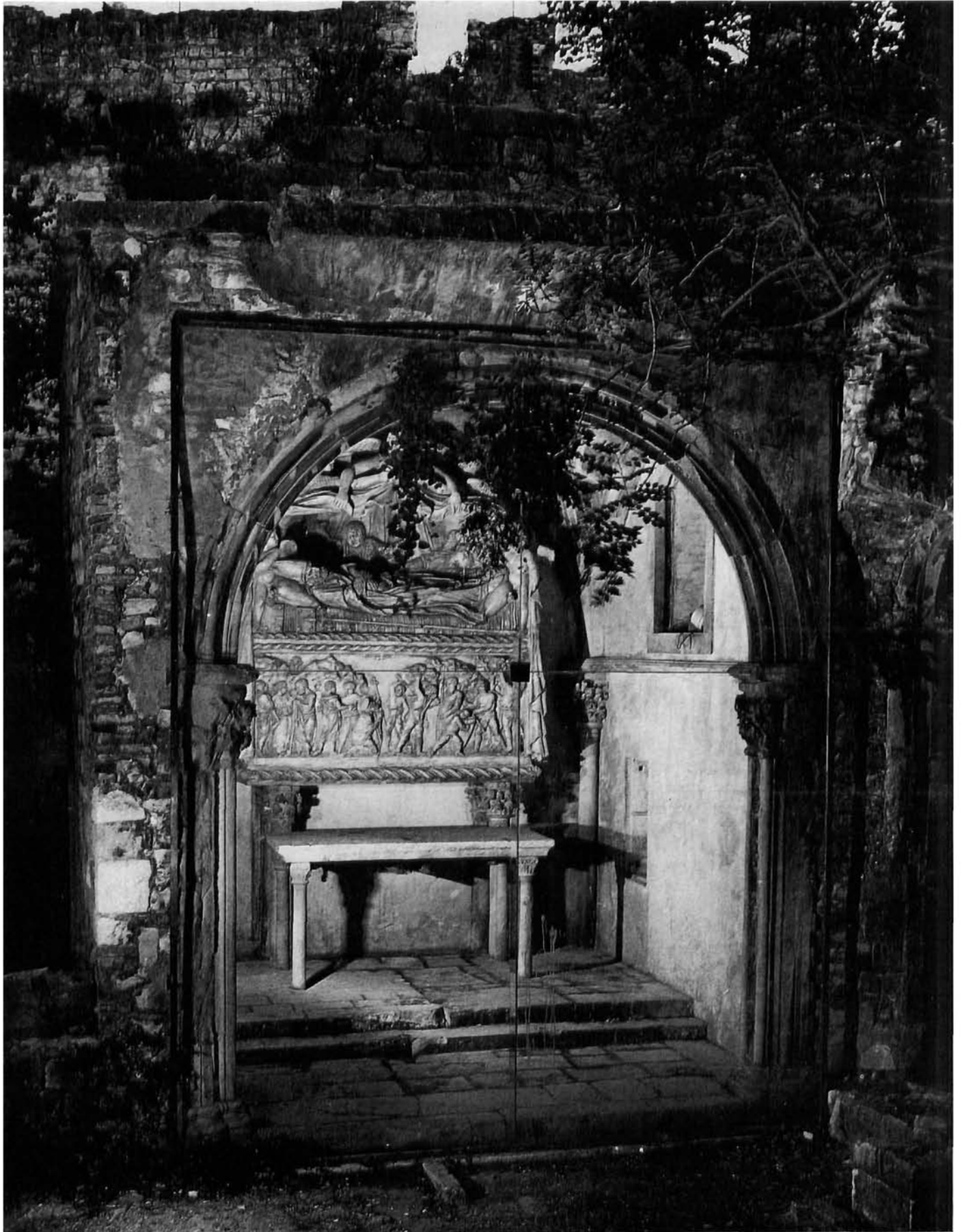
Poslije dva dana, 25. rujna, daje Juraj Bobanić Jurjevu pomoćniku Pavlu 20 dukata, i to u ime i voljom kneza Restoja, komornika i pisara bosanskoga kralja Stjepana Tvrtka, i po oporuci Marina Ohmovića kao njezin izvršitelj. To je bilo u gradskoj pisarni pred Grgurom, slugom liječnika Vicka, i bilježnikom Jakovom iz Tarviza, kao svjedocima, i vijećnikom Andrijom Markovim, kao egzaminatorom. Sav novac primljen u Splitu Pavao uručuje Jurju u Šibeniku 28. rujna 1447. Točno popisuje iznose, osobe i isprave po kojima je primio dukate.

U ljeto slijedeće godine Juraj je opet u Splitu. Prema Kukuljevićevim navodima, 27. lipnja 1448. Juraj prima 9 dukata i 20 solda, posljednje dugovanje za Arnirovu kapelu, od izvršitelja Ohmovićeve oporuke Tome Papalića i Arnira Lovrinog. Opis ove namire i završna ocjena naručitelja dopisani su uz ugovor iz 1444, tvrdi Kukuljević, i dok se ugovor ne nađe valja mu vjerovati, jer su mu i drugi podaci točni.

Tako je završen prvi posao sklopljen u Splitu, a odmah zatim započinje se drugi. U dođuću nedjelju, 30. lipnja, na spomen svetoga Pavla, svečano je sklopljen ugovor za gradnju oltara sv. Staša u prvostolnoj crkvi. Kod vrata na obali okupili su se nadbiskup Jakov Baduario, koji je dao i dozvolu da se ovo učini, gradski knez Aleksandar Marcello i punomoćnici crkve svetoga Dujma: primicerij Bertan Dominikov, kanonici Cvitan Dragošev i Juraj Petrov i plemići Andrija Markov, Arnir Lovrin i Petar Pečenić. Svjedoci su bili jednako ugledni: prijašnji gradski knez Marko Memo, kaštelan obližnjega gradskog kaštela Bartolomej Tagliapietra, Pavao Vučinin i komornik Andrija Miladinov. Egzaminator bijaše Miha Madije.

Ugovoreno je da će Jurju biti plaćeno 306 dukata, i to od dobara crkve 300, od nadbiskupa 2, a po dukat od punomoćnika Bertana, Cvitana, Jurja i Andrije Markova. Vrijeme dovršenja gradnje jest dvije i pol godine. Riječi ugovora dovoljno govore, jer se prečesto ponavljaju, o želji naručitelja da nova kapela bude ista kao ona starija, svetoga Dujma, njoj nasuprot. Oni određuju Jurju da novu smjesti na isto mjesto gdje bijaše prijašnja kapela istoga sveca, da nju poruši i njezino kamenje opet iskoristi za gradnju svoje umjetnine, osim stupova koji ostaju crkvi, ali da može iskoristiti i tri kamena koja su oko crkve. Preporučuju mu da kamen za menzu bude dobar i obilan, što znači da bude od jednog čvrstog komada i da služenje na njemu bude udobno. Mora u sjevernom zidu Dioklecijanova mauzoleja otvoriti prozor, ali ne treba ugraditi željezne rešetke na njega. Sve su mu odredili, i broj i raspored svetaca koji će krasiti oltar jednako kao što ih je smjestio Bonino iz Milana, pa nije trebalo Jurjeva crteža. Možda mu je kanonik Juraj Petrov, i sam kipar, odredio prizor Bičevanja za središnji dio prednje strane svečeva sarkofaga — predele oltara. Ta zar njegova Raspela ne pokazuju kako je bio duboko zaronio u tu tajnu muke?

I tako Juraj Matejev, protomajstor i kamenar nastanjen u Šibeniku, ostaje neko vrijeme u Splitu i radi, drži na okupu svoju radionicu. Znamo to jer ga nalazimo 7. listopada 1448. pred gradskim knezom i sucima. Tuži svog učenika Hvaranina Radmila Ratkovića nastanjenoga u Splitu, jer je otišao od njega i bez njegove volje i prije isteka vremena od osam godina, koliko je bio dužan ostati u Jurjevoj radionici po ugovoru sklopljenom u Šibeniku zadnjih dana lipnja prije četiri godine. Majstor traži za zadovoljenje 20 dukata za svaku godinu koju Radmilo nije proboravio u njegovoj radionici i još k tome 25 malih libara, koliko je bio dužan Radmilov jamac Veselko Bogulinović iz Hvara. Onaj isti gradski knez i suci, Marin Pavla Berini, Balša Dujmov, Arnir Lovrin i Mihovil Franjin, sjedeći na sudačkom sjedalu u gradskoj loži, saslušavši tužitelja i tuženika i pročitavši ispravu, dosudiše Jurju pravo tražiti od Bogulinovića naknadu, a Radmila oslobode tužbe.

1. Split, Arniova kapela poslije restauriranja

Nekoliko godina od početka gradnje Staševa oltara poznate isprave šute o Jurjevu djelovanju u Splitu. Tko zna što sve još kriju arhivi, posebno kaptolski. Tako ne znamo ni kada je dovršio oltar, ni kada su mu ga platili.

Nakon šest godina opet jedan spor pred gradskim knezom: sada je to Bartolomej Soranzo koji dovodi Jurja u Split. Na kraju godine 1454, 8. prosinca, podnosi protiv njega tužbu majstor Ivan Brasola, a Juraj odmah odgovara. Knez i suci dosuđuju da se spor nastavi na Braču glede kamenoloma, a za splitske poslove da je Juraj dužan položiti jamstvo od 60 dukata, za što će jamčiti Nikola Terzago. Ovo je bilo pred svjedocima Nikolom Pečenićem (Marulićem) i Lancelotom Centurionijem iz Lendinarija. Nakon nekoliko dana, 14. siječnja 1455, prepisana je u sudsku knjigu Jurjeva obrana što ju je 8. prosinca bio napisao protiv tužbe majstora Ivana, te Jurjeva tužba podignuta tog siječanjskog poslijepodneva protiv njega. Jurjeve rečenice, pisane onodobnim talijanskim, istrgnute iz svakidašnje grčevite borbe za svaku libru i za stečena prava, pokazuju Jurjevu ljudskost, pravu i živu kakva je bila. Kad je godine 1932. Giuseppe Praga proučavao te isprave, nije se mogao oteći snazi tog svjedočanstva o Jurjevim poslovima, iako mu bijaše cilj tom izjavom dokazati Jurjev rad u Riminiju i tamošnje utjecaje Agostina di Duccija na njega. Ovo je, koliko je dosad poznato, posljednje spominjanje Jurja u splitskim ispravama.

Jurjeva kapela i oltar Arnirov u samostanu benediktinki i Stašev oltar u prvostolnoj crkvi nisu nepromijenjeni dočekali sadašnja vremena. Prošla pokoljenja nisu na te umjetnine gledala po našim spoznajama vrijednosti nego su ih mijenjala po svojim potrebama. Usprkos svojim spoznajama o istaknutim vrijednostima Jurjeva djela niti naše vrijeme nije odavno počelo istraživačke i konzervatorske radove na njima. Tek 1946, u čišćenju ruševina pred sjevernim zidom Dioklecijanove palače, počinju istraživanja. Cvito Fisković pronalazi u pločniku zazidane kapele menzu oltara, a u spremištu crkve Kaštel-Lukšića, koja je kupila Arnirov sarkofag, stupove što su nosili menzu. Otvorio je zazidani ulazni luk, skinuo žbuku u unutrašnjosti i zazidao istočna vrata. Tada je mogao vratiti stupove na izvorno mjesto, kamenu menzu na njih i urediti pločnik kapele našavši mu dvije razine. Vidio je da je oltar imao upravo onakav izgled kakav je na crtežu tiskanom 1765. To otkriće i na njemu zasnovana konzervatorska odluka o uređenju kapele koje bi joj vratilo dio prvotnoga izgleda, bilo je prvo i značajno dostignuće suvremene povijesnoumjetničke znanosti za Jurjevo djelo. Radovi od 1974. do 1977. bijahu dakle usmjereni samo na dovršetak davno početih. Zidovi su ponovno žbukani, na stupove je postavljen odljev sarkofaga, ulazni je luk zaštićen staklom, pa su stoga morala ponovno biti otvorena istočna vrata. Kada više nema crkve koja je s Arnirovom kapelom činila cjelinu, barem ta osamljena kapela, s dijelom izvornog, a dijelom samo prividnog Jurjeva djela, pokazuje kako ga majstor bijaše ostvario.

Radovi na Staševu oltaru započeli su 1974. i još nisu dovršeni. Potaknuti su nastojanjem da i taj oltar, slično kao i onaj gotički, Dujmov, godine 1958, bude istražen i vraćen u stari izgled.¹³ Ne upuštajući se sada u dokazivanje (bit će tomu prikladnije mjesto i vrijeme), iznosim samo svoje zaključke o istraženoj.

Juraj je u svemu slijedio građevni postupak primijenjen na Dujmovu oltaru koji mu je određen uzorom. Retabl u obliku svečeva sarkofaga položio je na dvije kamene konzole oblikovane kao lavlje glave. Kako je dno sarkofaga sastavljeno od dviju kamenih ploča, trebao im je oslonac u ploči menze. On nju postavlja u ureze na istim konzolama, tako da one nose i menzu i sarkofag. Za stipes oltara koristi svečev sarkofag iz godine 1210. Pločnik svoje kapele, supedanej oltara, gradi od ploča ciborija stare kapele koju je imao pravo porušiti. Tako se i izgled ovoga oltara, nakon istraživanja, poistovjećuje sa Camozzinijevim crtežom, što ga Farlati tiska 1751. Potvrđuje se i Jurjev rad iz godine 1448, kojim je nastojao u svemu slijediti želju naručitelja koji htjedoše imati dvije posve slične kapele u crkvi.¹⁴

Juraj je u Splitu okupio svoje učenike. Doveo ih je iz Šibenika i zapošljavao nove u Splitu. Među brojnim majstorima koji su radili na šibenskoj stolnoj crkvi izabrani su samo oni koji bijahu Jurjevi učenici, iako je moguće da je u nestašici poslao u Šibeniku Juraj zapošljavao u Splitu i druge majstore s tamošnjega gradilišta. U Splitu je bio uzet u radionicu, vjerojatno kao pomoćnik, samo Matej Markošević. Možda je Jurjev pomoćnik u Splitu bio i Andrija Aleši, barem do godine 1448.

Najstariji je među tim učenicima Radmilo Ratković iz Hvara (*Radmilus Ratchovich de Liesena*). Ušao je u Jurjevu radionicu u Šibeniku 27. lipnja 1444, i tada mu bijaše oko 12 godina (rođen je dakle oko 1432), pa za njega ugovara rođak mu Veselko Bogulinović. Dogovoreno je da će Radmilo biti u majstorovoj radionici osam godina (do 27. lipnja 1452) za odjeću, obuću, jedan komad alata i 8 dukata.¹⁵ Učenik je otišao od Jurja i prije isteka tog roka. Godine 1448. presuđeno mu je u Splitu da je imao pravo otići. Majstora Radmila nalazimo kasnije u Šibeniku: — 8. listopada 1456, 21. kolovoza 1457, 14. siječnja 1458, 29. ožujka 1459, i na istom gradilištu nešto kasnije 2. travnja, zatim poslije nekoliko godina — 10. siječnja 1464. na Braču, potom 1467. u Rabu, te posljednji put opet u Šibeniku 24. veljače 1479.¹⁶

Andriju Alešija (*Andreas filius Nicolai de Durachio*) uzeo je Juraj u svoju radionicu u Šibeniku 8. siječnja 1445. Nedugo zatim Andrija je već samostalan i sklapa u Splitu 4. siječnja 1448. ugovor za gradnju kapele sv. Katarine u crkvi sv. Dominika.¹⁷

Najviše učenika uzima Juraj godine 1447. Kamenar Lancilag, sin pokojnog Vučića (*Lancilagus filius quondam Vuchichi lapicida habitator Šibenici*), ulazi u radionicu 1. veljače, na tri godine. Stariji je od 18 godina, rođen je dakle prije 1429, a nastanjen je u Šibeniku jer mu odobrenje daje Firentinac Franjo Aldobrandi.¹⁸ U Korčuli je Juraj uzeo u radionicu Mihovila Živkovića (*Michael Sivcovich*) na sedam godina. On je mlad jer za njega 18. svibnja ugovara otac Lukša.¹⁹ Nedugo zatim u Šibeniku 21. lipnja ugovara Dubrovčanin Martin Veselkov za svog dvanaestogodišnjeg sina Petra (*Petrus filius Martini Alegreti de Ragusio*). Daje ga u nauk na šest godina.²⁰ U rujnu Juraj uzima u Splitu Mateja Markoševića. Ubrzo taj splitski kamenar i zidar uzima svog učenika Petra Sfaganića 4. siječnja 1448. na pet godina za odjeću, obuću i alat.²¹ Na kraju godine, 4. studenoga 1447, uzma Juraj u Šibeniku u nauk Marina, sina pokojnog Anzelina Nijemca (*Marinus filius condam Anzelini de Alemaniam*), na sedam godina. I on je mlad,

a ukućanin je Splićanina Mihovila Petrovog nastanjenog u Šibeniku, koji za njega i ugovara.²²

Godine 1449, 2. svibnja, Juraj uzima Bosanca Mihovila Vučihnića, kome je oko 9 godina (*Michael Vucich-nich de partibus Bossine*), na deset godina. Za njega ugovara brat Radoje dozvolom gradskoga kneza Kristofora Marcella.²³ Iste godine, 24. svibnja, ugovara Grgur Marković školovanje svog petnaestogodišnjega sina Vukašina (*Vuchassinus filius Gregorii Marchovich*) na sedam i pol godina, a već na kraju godine, 19. prosinca, ugovara Vukašin s majstorom zidanje kula i utvrda Novoga Paga.²⁴ Početkom prosinca, 9. dana, ugovara s Jurjem Dubrovčanin Dragoš Dmitrović nastanjen u Šibeniku nauk za svoga sina Marina (*Marinus filius Dragos Dmitrovich de Ragusio*) na osam godina.²⁵ Slijedeće godine, 14. veljače 1450, ugovara šesnaestogodišnji Stjepan Grubović (*Stephanus Grubovich*) svoju službu i učenje u Jurjevoji radionici na šest godina.²⁶

Nekoliko arhivskih bilježaka govori o novcu kojim su plaćena Jurjeva djela i o krugu Splićana u kojem su nastali i ostvarivani njegovi ugovori. Iako nedovoljno poznat, ugovor za Arnira pokazuje, po Kukuljevićevim podacima i po kasnijim isplatama, da je glavina novca bila plaćena iz ostavštine Marina Ohmovića. Njegovu oporuku nisam našao, ali po oporuci njegove mlike i isplatama iz ostavštine doznajem ponešto o njemu. Otac mu je bio Dminko, pa se katkada zove i Dminkušević, a majka Dobre iz Trogira. Ona sastavlja oporuku 21. lipnja 1438, koja je otvorena 25. lipnja nakon njezine smrti. Osim manjih iznosa sva imanja u Splitu i Trogiru ostavlja sinu Marinu.²⁷ Marin nije poživio dugo, jer se već 1444. počinje izvršavati njegova oporuka. Ne znam gdje mu je kuća. Jedna je bila blizu Sv. Martina (nju prodaju 4. rujna 1446. za 300 dukata trgovcu Venturi Engleschi Meraviglia²⁸), a druga je u novom gradu uz kuću kipara Ivana Budislavića (miraz žene mu Jakovice²⁹). Marin ima sestru Margaretu, udanu za Trogiranina Marina Bečića, i ona prima od ostavštine 400 dukata i 10 libara malih,³⁰ i brata po ocu, Ivana, koji je u Hrvatskoj, a u Splitu postavlja 31. ožujka 1447. punomoćnika Petra Pečenića, koji mu sređuje poslove njegova dijela ostavštine.³¹ Od tog novca plaćen je Andriji Alešiju dio za kapelu sv. Katarine u dominikanaca. Ne znam koliko je Marin ostavio za gradnju Arnirrove kapele, ali veći dio poznatih isplata iz njegove je ostavštine. Izvršitelji su veliko i bogato njegovo imanje prodavali nekoliko godina i plaćali po odredbama oporuke, pa tako i Jurju. Primjerice dan pred isplatom, 4. kolovoza 1445, dobivaju za vrt u Varošu kod starog Sv. Križa 150 libara malih, a istoga dana (po ugovoru od 1. kolovoza) 45 dukata za vinograd u Sukoišanu 5 1/2 i 1/8 vretena po 8 dukata), prodan na dražbi Andriji Markovu.³² Koliko se može zapaziti u ispravama, Marin je ostavio novca i za druge nabožne svrhe: 24 dukata za put dva-ju hodočasnika u Santiagu de Campostela,³³ 20 libara malih Melkioru, upravitelju i nadarbeniku Sv. Martina, za poboljšanje zvonika³⁴ (ova vijest potvrđuje postojanje zvonika i na ovoj predromaničkoj crkvi).

Drugi poznati darovatelj većeg iznosa novca za Arnira jest bosanski knez Restoje. Taj visoki dostojanstvenik s dvora Stjepana Tvrtka piše 21. prosinca 1422. pod Visokim ugovor s Mlečanima; 22. lipnja 1443. u Sutiski pismo Dubrovčanima; 3. rujna 1444. u Kreševu potvrdu povlastica Dubrovčanima, a 18. prosinca 1451. u Bobovcu mir s njima. Razlog njegova darovanja za

Arnira mogao bi biti i želja da se približi Rimu u nesigurnim zbivanjima u kraljevstvu. Papa Nikola V stavlja ga 8. veljače 1449. pod zaštitu Svete Stolice »*qui ab ineunte etate inter hereticos catholicus perseverans*«. ³⁵ Ne valja smetnuti s uma da je u benediktinskom samostanu umrla Jelena, kći bana Vuka i žena Vuka Hranica, te da je u oporuci sastavljenoj 18. ožujka 1443, a otvorenoj 20. ožujka nakon njezine smrti, ostavila svoje opatici i koludricama.³⁶

Arnirovu kapelu nisu gradili samo bogatim darovima. Bilo je i skromnih: 10 libara malih, pa 3 male libre.³⁷ Zlatar Vuk ostavlja 9. listopada 1447. srebrni pozlaćeni kalež za Arnir oltar.³⁸ Možda je na gradnju utjecala i tadanja opatica Betica Papalić.³⁹

Oltar sv. Staša je građen novcem prvostolne crkve i razmjerno neznatnim prinosom nadbiskupa te triju kanonika i jednog plemića, crkvenih punomoćnika. Crkva se uzdržavala dijelom desetine, pa se od desetine uzimalo za gradnje u njoj. Zanimljivije je usporediti nadbiskupove prihode sa ona 2 dukata što ih daje za Staša. Trgovac Krstitelj Ivanov, došljak iz Gubbija, prima 22. prosinca 1448. u zakup na pet godina nadbiskupove desetine sa svih područja, osim iz Splita, Primorja i Srinjina, za 1.100 dukata na godinu. Desetinu iz Splita godine 1448. (50 1/2 dukata za nadbiskupa) skuplja Nikola Maričić, a ona iz Primorja i Srinjina dana su 10. siječnja 1449. u zakup Tomi Pipiniću za 80 dukata.⁴⁰ Za ona 2 dukata nadbiskup je dobio grb svog mletačkog roda na kapeli. Taj nadbiskup, Jakov Baduario, rođen je ili na kraju XIV ili na početku XV stoljeća. Nadbiskup je postao 1439, a prvi mu je spomen u ispravama iz godine 1441. Poznat je po borbi za nadbiskupska imanja (1442. povlastica Petra Talovca da može skupljati desetinu s Klisa i Cetine; 1451. presuda Donata Barbara o granicama Sućurca). Umro je 1451. i pokopan u crkvi ispred propovjedaonice, što je, po meni, značilo ispred Staševe kapele. Ostavio je crkvi misno ruho, mitru, štap i križ bogato ukrašene.

Među punomoćnicima koji sklapaju ugovor prvi su kanonici. Bertan Dominikov godine 1428. sakrista je i kanonik; 1446. primicerij; 1447. punomoćnik kaptola; 1450. dopušta obrađivanje zemlje Sv. Marije u Žrnovnici; 1454. i 1456. postaje arhiprezbiter; 1457. i 1461. daje u obrađivanje zemlje svog kanonikata na Tablama i Gripama, a 1470. vodi neki zemljišni spor. Cvitan Dragošev kanonik je 1435; 25. lipnja 1444. daje Mihovilu Lovrinom u zakup na pet godina svoje nadarbine za 50 dukata na godinu;⁴¹ 1446. zajedno sa primicerijem Bertanom pristaje na iznajmljivanje mlinova i stupe u Solinu; 1447. punomoćnik je kaptola; te godine i 1448. daje na obrađivanje zemlje Sv. Mihovila *de Slano*, Sv. Nikole u Varošu i Sv. Ivana na Pisturi; 1452. sudjeluje u ugovoru o kolonatu; 1457. iznamljuje svoje zemlje na Tablama, a 1461. upravitelj je Sv. Marije u Žrnovnici. U ožujku 1470. još se spominje kao živ.⁴² Juraj Petrov najpoznatiji je kao kipar. Godine 1444. kanonik je, upravitelj i nadarbenik Sv. Pavla u Poljudu.⁴³ Godine 1445. punomoćnik je kaptola i spominju se njegove zemlje u Rogaču uz one Pečenićeve.⁴⁴ Dana 3. travnja 1445. prodaje svoju ikonu trogirskoj bratovštini Svih Svetih za 30 dukata, a to mu je 5. siječnja 1447. platio trogirski svećenik Matej Mihovilov.⁴⁵ Godine 1449. zabilježeno je da ima kuću u novom gradu.⁴⁶ Godine je 1455. primicerij, a slijedeće popisuje s arhiprezbiterom Bertanom riznicu. Od 1466. do 1476. vikar je nadbiskupa Lovre Zane. Godine 1469. daje zemlju

u predjelu Bol na težačenje, a 1474. daje krčiti nadarbinu Sv. Barbare. Godine 1478. spominje se posljednji put.⁴⁷

Među plemićima koji su punomoćnici crkve čini se da je najugledniji i najbogatiji bio Andrija Markov. Nisam uspio doznati kojega je roda, ali i to bi bilo korisno jednom istražiti. Pored brojnih kupoprodajnih ugovora koji su ostali sačuvani, najčešće se spominje kao punomoćnik nadbiskupa i crkava i samostana: 1434. prvostolne, Sv. Dominika, Sv. Frane, Sv. Duha u Splitu i trogirskog Sv. Petra;⁴⁸ 1445. Sv. Klare;⁴⁹ 1448. Sv. Stjepana pod borovima.⁵⁰ On je i u gradskoj službi, tako pored vijećnika i egzaminatora on je godine 1446. povjerenik gradnje bedema,⁵¹ a 1448. sudac.⁵² Godine 1462. spominje se kao živ, a 1477. kao mrtav.⁵³ Koliko je bogat svjedoči miraz u dragocjenostima vrijedan 1.500 dukata koji daje 8. veljače 1449. kćeri Palmuciji, kad se udaje za Nikolu, sina pokojnog Dominika Papalića.⁵⁴ Kako je skroman onaj dukat što ga daje za Staša spram svega tog bogatstva stečenog dijelom i crkvenim poslovima!

U krugu Jurjevih ugovarača ima plemića koji ne plaćaju njegov rad svojim novcem nego ugovaraju i isplaćuju po odredbama oporučitelja ili darovatelja. Najviše ih je iz roda Pečenića: otac i dva sina. Marko Petrov jest trgovac, a u poslovima s Jurjem izvršitelj je Ohmovičeve oporuke. U toj dužnosti često ga zamjenjuje sin Petar kao punomoćnik. Petar je i punomoćnik prvostolne crkve u ugovoru za Staša i svjedok kada Juraj uzima u nauk Markoševića. Drugi Markov sin Nikola svjedok je i egzaminator u Jurjevim ispravama. Marko stanuje u kući uz ulicu koja vodi od Trga sv. Lovre do Vrata od Pisture.⁵⁵ U prizemlju je kuće trgovina koju sin mu Petar iznajmljuje 10. veljače 1448. Nikoli Matejevom Albertiju.⁵⁶ Marko i Petar trguju u prizemlju kuće koja je vlasništvo sinova pokojnog Dominika Papalića koja se nalazi »super platea Sancti Laurentii«.⁵⁷ Marko ima tri kćeri, pa se po njihovu mirazu dade mjeriti njegovo bogatstvo. Margareta, udana za Trogirana Mihovila Čipika, prima 8. svibnja 1444. 100 dukata,⁵⁸ a Frančeskina se za miraz od 300 dukata 1. lipnja 1449. odriče očevine.⁵⁹ Trećoj je ime Tomasina. Petrova je žena Jakica Papalić. Imaju sina Dujma i kćer Maricu. Kada se ona 12. prosinca 1477. zaručuje za Nikolu, sina pokojnog Mihovila Bilše, otac joj je označen kao mrtav.⁶⁰ Nikola, po kome se rod kasnije prozvao Marulića rodom,⁶¹ otac je pjesnika Marka i o njemu se više zna, pa to ne treba ponavljati.

Među izvršiteljima Ohmovičeve oporuke zasigurno je najugledniji Toma Papalić. On je odavno prijatelj te kuće, jer je izvršitelj oporuke Marinove majke Dobre. Osim što je 1448. zajedno sa Andrijom Markovim sudac, on je s njim i punomoćnik samostana Sv. Stjepana pod borovima. On i Dominik sinovi su Nikole i Jakobine. Oba su brata u čast ocu krstili sinove njegovim imenom. Toma umrije prije 1471. Riznici prvostolne crkve ostavlja Raspelo.

Još jedan izvršitelj Ohmovičeve oporuke sudjeluje i u drugim Jurjevim poslovima. To je Arnir Lovrin. Osim što je s Andrijom Markovim povjerenik gradnje gradskih bedema, on je 1446. rizničar, a tu čast obnaša i 1448.⁶² Ne znam iz kojeg je roda; brat mu Mihovil jednako je ugledan i sudjeluje u mnogim sličnim poslovima; kuća im je u starom dijelu grada.

Od svih izvršitelja Ohmovičeve oporuke možda je najčešće s Jurjem vodio poslove Juraj Bobanić. On je

Jurju platio i iz darovnice Restojeve i jednom jamči Jurju za učenika Markoševića. Živi u novom gradu, a grob oca mu Mateja nalazi se u crkvi Sv. Duha. On je 30. kolovoza 1444. i punomoćnik te crkve i njene bratovštine.⁶³ Vezu s Bosnom kao da je nakon Restojeve punomoći nastavio i dužnošću općeg sindika vikarije Bosne.⁶⁴

I splitski plemić Pavao Vučinin čini se da je bio češće nazočan u Jurjevim poslovima: dvaput je svjedok, a jednom, kao i Bobanić, jamči Jurju da će Markošević učiniti onako kako je bilo ugovoreno. O njemu znam samo da ima sina svećenika, Jakova, koji je 1444. nadarbenik crkve sv. Stošije.⁶⁵ Još je jedan splitski plemić Nikola Terzago bio vjerojatno bliži Jurju od ostalih kojima je spomen sačuvan u ispravama. On je za optuženoga Jurja jamčio godine 1454.

Okupljeni oko Jurja u njegovim ugovaranjima ili tužbama još su i brojni plemići i uglednici grada, ali ničim dosad poznatim nije zajamčena njihova drukčija veza s majstorom. Tu je nekadašnji gradski knez Marko Memo i kaštelan Bartolomej Tagliapietra, komornik Andrija Miladinov (koji je tu službu obnašao još 1471), bilježnik i knežev pisar Bartolomej i prijašnji pisar Jakov iz Tarviza, tu je liječnik Vicko i njegov sluga Grgur i još jedan stranac, Lancelot iz Lendenarija, a od Splitsana Marin Deodatov i Andrija Pribislavov. Među najuglednijim bijahu oba brata Madija, Marin i Miha. Od Jurjevih sudrugova u poslu samo je jedan zabilježen kao svjedok: Marin Mihovilov.

Pri kraju ovih arhivskih iskrica koje mogu više naznačiti nego osvijetliti sredinu u kojoj je majstor radio i pripomoći budućim istraživanjima, dometnut ću još pokoju cijenu iz tog vremena kako bi poslužila za usporedbu. Za tri odijela pokojnog kanonika Ivana Kuzminog iz Paga daje na javnoj dražbi 18. rujna 1448. arhidakon Marin Bilša 78 dukata.⁶⁶ Bojadisar Mihovil Markov posuđuje 3. svibnja 1446. 64 dukata i 76 malih soldi kako bi mogao platiti slikaru Dujmu Vuškoviću 3.231 libru plavila.⁶⁷ 20. kolovoza 1444. vrijede 44 lakta skerletnog sukna 22 dukata.⁶⁸ Jedan brevijar vrijedi 8. listopada iste godine 20 dukata. Zanimljiva mu je sudbina: fratar Ivan Pirošević bio ga je dao za života svom subratu Andriji Bilobradiću da ga on kasnije dade vikariji Bosne. Vrijednost je vjerojatno dobro procijenjena, jer je tu svjedok slikar Dujam Vušković.⁶⁹ Majstor je i 13. travnja 1445. u Splitu, jer prima 10 malih libara kao dio plaće za sliku u kapeli sv. Katarine dominikanske crkve.⁷⁰ Rijetko se spominju cijene koje bi bilo jednostavno uspoređivati u svim vremenima. Jedan crni konj vrijedi u Šibeniku 6. veljače 1444. 5 dukata.⁷¹ Cijena kabla soli 9. svibnja 1446. vrijedi samo jednu malu libru, a jedno desetljeće poslije, 1458. u Šibeniku dužinska stopa kamena 8 malih solda.

Treba još samo dometnuti neku o majstoru Ivanu Brasoli, koji u Splitu tuži Jurja. Djelovanje mu je poznato u Splitu, Rabu i možda Kotoru od 1444. do 1496. Ne ponavljajući podatke koje su iz isprava iznijeli Kukuljević (1858), Praga (1929, 1932) i Fisković (1948, 1950, 1953), upozorit ću na dva nova. Oni pridonose poznavanju djela ovog majstora koja bi valjalo jednom posebno obraditi. *Iohannes Brasola lapicida habitator Spaleti* 30. rujna 1444. ugovara s ljekarnikom Lapom Zenobijevim gradnju zida, prozora i vrata kuće na splitskom glavnom trgu.⁷² Godine 1462. on je *civis Spaleti* i 22. lipnja prima narudžbu trgovca Krstitelja pokojnog Ivana iz Gubbija za jednu kamenicu u skladištu jednaku

2. Split, Oltar Staševe kapele poslije restauriranja

onoj koju je bio izradio za Nikolu Pečenića. Majstor Ivan dovršio je rad 9. prosinca 1462.⁷³

Što zaključiti o Jurjevu djelu u Splitu? Po sačuvanim ispravama dva su djela sigurna. Ostala mu se pripisuju po stilskim značajkama. Među ugovaračima za Arnira i Staša bilo je toliko mogućnika po bogatstvu i ugledu da su i oni mogli naručiti od Jurja kakvu građevinu za sebe, ali o tome nam poznati arhivski izvori šute. Juraj je u Splitu radio sa mnogo učenika, ali bi se neki među njima ubrzo osamostalili. Njihov se rad proćo brzo kao Andrijin ili nešto sporije kao Radmilov. Odjek je Jurjeva umijeća istovremen. Arnirova kapela vjerojatno još nije ni dovršena, a dominikanci naručuju od Andrije istu takvu kapelu (sigurno ne i oltar). Koliko god Juraj može biti nov i svojstven u svom prostornom i likovnom poimanju Arnirove kapele, toliko istom snagom može do u pojedinosti slijediti zadani uzor, a da opet ostane svoj u novim stilskim vrijednostima kojima oblikuje dijelove Staševe. To očito potvrđuju i nova otkrića u usporedbi s Dujmovom kapelom, koja Jurju bijaše određena kao uzor. Pogled u život grada kroz sačuvane bilježničke zapise otkriva splet građana i njihovih poslova u kojima nastaju i ogledaju se umjetnička djela. Vidimo Jurja u naporu zgrtanja novca radom slabo plaćenih učenika i iskorištavanja državnih povlastica pri branju kamena u bračkim brdima. Sve je to slika novih društvenih i gospodarskih odnosa u kojima će trgovci i zanatlije početi prevladavati vlastelu od roda i zemlje. U tom kolopletu novca i rada Juraj i njegovo djelo postaju nam još stvarniji i bliži.

- 1 *Inscriptiones Dalmaticae . . .*, Venetiae, 1673, 67.
- 2 *Illyrici Sacri tomus primus*, Venetiae, 1751, 738—739.
- 3 *Illyrici Sacri tomus tertius*, Venetiae, 1765, 387 (ugovor), 207 (crtež).
- 4 Juraj Matejević graditelj stolne crkve šibeničke, Neven, Zagreb, IV/1855, 22, 31. svibnja, 344—351; *Još nešto o graditelju stolne crkve šibeničke*. Odgovor g. Cupilli-Ferraru u Zadru, Glasnik Dalmatinski, Zadar, VII/1855, 83, utorak 16. listopada, 3—4 (Dodatak); *Matejević Juraj*, Slovník umjetnikah jugoslavenskih, Svezak III, Zagreb 1859, 249—262.
- 5 *La Cattedrale di Sebenico e il suo Architetto Giorgio Dalmatico*, La Dalmazia Cattolica, Zara, IV/1873, 5, 2. febrajo, 34—36; 6, 9. febrajo, 42—47; 8, 23. febrajo, 58—61; 9, 2. marzo, 66—68; 10, 9. marzo, 74—75; 11, 16. marzo, 82—83; 12, 23. marzo, 90—91 (sve u: Appendice); drugo izmijenjeno izdanje tiskano u Šibeniku 1893; *Documenti inediti per la Storia della fabbrica della Cattedrale di Sebenico e del suo Architetto Giorgio Orsini detto Dalmatico*, Sebenico 1891.
- 6 *Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini*, Jahrbuch des Kunsthistorischen Institutes der k.k. Zentral-Kommission für Denkmalpflege, Wien, VII/1913, I—IV, 1—169 (isprave na stranama 126—169).
- 7 *Stube na crkvi sv. Ivana u Šibeniku*, Starinar, Beograd, treća serija, 1, 1922, 65—94 (tiskano 1923).
- 8 *Documenti su Giorgio da Sebenico architetto e scultore del secolo XV*, Archivio Storico per la Dalmazia, Roma, VII (XII)/1932, 71, febraio, 522—531 (1—10).
- 9 *Iskopine srednjovjekovne crkve sv. Eufemije u Splitu*, Historijski zbornik, Zagreb, I/1948, 1—4, 201—210.
- 10 Miro Montani, *Juraj Dalmatinac i njegov krug*, Zagreb 1967. Montani u radu tiskanom 1965: *O radovima Jurja Dalmatinca i njegova kruga*, Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb, za godinu

1963, 70, 1964, 455—481 donosi dijelove dviju već poznatih isprava.

- 11 Historijski arhiv u Zadru (HAZ), Šibenski arhiv, svezak 6/5, list 105v—106r. Kolendić (1923), 74, pogrešno navodi da je to bio Martin Tolimerić.
- 12 HAZ, Korčulanski arhiv, svezak 10, sveščić 5, list 151r (neobjavljeno).
- 13 Cvito Fisković, *Novi nalazi u splitskoj katedrali*, Bulletin Instituta za likovne umjetnosti Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb, VI/1958, 2, travanj, 81—101.
- 14 Stjecajem okolnosti koje katkada prate znanstveni rad, na poslu okupljanja arhivske građe o Jurju našlo se u isti čas više istraživača. Svoja istraživanja imao sam mogućnost iznijeti na simpoziju u kojem nisu sudjelovali ostali istraživači. Oni su godinu poslije iskoristili mogućnost tiskanja građe koju su obradili, a ovaj zbornik još nije bio tiskan. Tako je pet čitavih isprava koje ovdje obrađujem tiskano u studiji: Metod Hrg i Josip Kolanović, *Nova grada o Jurju Dalmatinu*, Arhivski vjesnik, Zagreb, XVII—XVIII/1974—1975, 7—25.
- 15 Die XXVIIo Iunii 1444to indictione VII. Conductio dissipuli magistri Georgii lapicide.
Actum Sibenici ante cancellaria comunis coram ser Marco Iohannis examinatore comunis, presentibus ser Iacobo Iurich et Doyom Gradich de Sibenico testibus.
Ibique Alegretus Bogulinovich de Liesena et ibidem habitator locavit pro dissipulo ad annos octo proxime futuros incepturos instanti die et subsequenter finituros magistro Georgio condam Mathei prothomagistro lapicide ecclesie Sancti Iacobi de Sibenico ibidem presenti et conducenti Radmillum Ratcovich de Liesena cognatum suum etatis annorum duodecim vel circa ibidem presentem et volentem, promittens dictus Alegretus quod dictus Radmillus stabit et perseverabit toto dicto tempore cum dicto magistro Georgio et ab eo non recedit, non furtum facere nec inferretur aut inferre volenti toto suo posse consentiet et laborabit de arte predicata secundum suum scire et posse | ac serviet et obediens erit dicto magistro Georgio et sue familie in omnibus rebus et servitiis licitis et honestis et omnia alia faciet que quilibet bonus et legalis dissipulus facere debere et tenere. E versa vice predictus magister Georgius promisit dicto Alegreto stipulante nomine dicti Radmilli ipsum Radmillum apud se tenere, omnibus suis sumptibus condacentibus, victus et vestitus, docere eum artem lapicide iuxta suum scire et posse. Et humane tractare et non derelinquere vel a se expellem nisi casibus et causis legitimis precedentibus et in fine dictorum annorum octo dare eidem Radmillo unam vestem, unum mantellum de grisio novo nigro, unum zupparellum de fustaneo, unum par calligarum panni latini, unum biretum pretii librarum trium parvorum, unam camisiam, unam mutandam, unum par subularium, unum cingulum et unum cultellum a pane, omnia predicta nova, et unum caput cuiuslibet instrumenti artis sue secundum usitatum Sibenici, et ducatos octo auri boni iusti ponderis venetos pro eius salario et mercede, promittentes predictae partes sibi ad invicem solemniter predicta omnia et singula firma et rata habere et tenere, attendere et observare sub pena librarum viginti quinque parvorum et sub obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum et refectione damnorum expensarum et interesse litis et extra. Et pro dicto Radmillo pro omnibus et singulis suprascriptis per eum observandis predictus Alegretus constituit se fideiussorem et pena soluta vel non tamen rata maneant omnia suprascripta.
na rubu: Non solvit. Publicatum bis ad pristinum magistri Georgii. Publicatum per me Adamus conductorem ser Karoti cancellarii 1451 indictione 14a die 130 mensis Maii instantis.
Examinator ser Marcus Iohannis.
HAZ, Šibenski arhiv, svezak 6/5, list 164r—164v (bilježnik Antun Campolongo). Izdanje: Molé (1913), strana 136, broj 31 — dio isprave.
- 16 Navodim skraćene podatke o izvorima: 1456. i 1457: Molé (1913), 157, broj 112, Kolendić (1923), 87, bilješka 130; 1458: Kolendić (1923), 89, bilješka 143; 1459. (29.3.):

- Molé (1912), stupac 152, broj 23; 1459. (2.4.): Molé (1912), stupac 153, broj 25; 1464: Molé (1913), 159, broj 126; 1467: Fisković (1953), 63, bilješka 25; 1479: Fisković (1962), 188, bilješka 24.
- 17 Ugovor je dosad bio neobjavljen, a Kukuljević ga je poznao i iz njega naveo sve važnije podatke.
MCCCCXLVIII, indictione XI, die suprascripto. Ecclesie Sancti Dominici cum magistris pro capella conventio. Venerabiles viri frater Georgius prior et frater Gregorius lector monasterii Sancti Dominici, ser Georgius Mathei et ser Andreas Marci procuratores et procuratorio nomine dicti monasterii, parte una, et Andreas Nicolai de Durachio lapicida habitator Sibinici, parte altera, pervenerunt solemniter ad infrascripta pacta et conventiones in hunc modum, videlicet, in scriptis facta et factas ac productas tenoris infrascripti, videlicet, conventiones e pati per una capela de madona sancta Catarina. E prima lo dito maistro debia rumper el muro in mezo de la ghiesia, zoe suto el dormitorio e far e lavorar una capela in modo e guiza de quella de miser San Raynier, chome sta al presente, zoe l archio e con la scalla e croxere e sovaze, tuto a quella guixa e con una fenestra, salvo che in le crozere de sopra debia far una sovaza a roundo e che noy le debiamo dar le piere per lo dito muro e lo tufo over matoni per lo volto infra le croxere e che non sian tegnudi lavorar sopra el volto nienti, tuto resto sia a lor spixe, dagandoli noy per so mercede e fadiga ducatis cento e cinque e doro in quatro termini, zoe la prima paga quando andarar tagliar le piere, segundo termene quando se chomenzara lavorar, e terzo quando chomenzara meter in cura et ultima paga al compimento e lo dito lavorier diebita dar fornido fin a duy anni proximi, megliorando el dito lavorier a laudo de bon maistro.
Et rogaverunt dicte partes me notarium et cancellarium infrascriptum ut de predictis publicum confitiam instrumentum, promittentes predicta omnia attendere et observare et non contravenire vel facere sub pena statutorum comunis cum obligatione suorum bonorum et dicti monasterii presentium et futurorum. Actum Spaleti in statione ser Marci Petri sub domibus filiorum condam ser Dominici de Papalis, presentibus ser Marco predicto et Marino Michaelis lapicida de Spaleto testibus habitis et rogatis, ser Nicola Marini consiliario examinatore.
na rubu: 1450. die XIII Iulii
Supradictus ser Georgius procurator nomine quo supra ultra pactum predictum et solutionem ducatis CV auri pro dicta capella promisit dare ipsi magistro Andree ducatis VI auri pro laborerio et mercede unius sepulture illorum de Lucaris reposita in capella per ipsum magistrum Andream facte et propter dicte solutionis et laborerii dictus magister Andreas fuit confessus recepisse ducatis LXXVI auri et libra IIIIor et soldis IIIIor pravorum usque in diem presentem, presente ser Baltio Duymi.
Arhiv Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu (JAZU), II d 155, IV, list 51r. (bilježnik Dominik de Manfredis, dan 4. siječnja zabilježen na listu 50v). Podatak: Kukuljević (*Aleksijev Andrija, Slovník umjetnikah jugoslavenskih*, Svezak I, Zagreb 1958), strana 4—5; u njemačkom prijevodu, 1868, 11—12. Kolendić (1923), 79, bilješka 69 donosi podatak da je majstor 3. prosinca 1448. primio 17 dukata za svoj rad. Ovaj je podatak točan (HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 14, list 254r) jer Andrija Markov prima od Petra Pečenića u ime Ivana Ohmovića taj novac za meštra Andriju; tako je Ohmovićeve baština trošena i za ovu umjetninu.
- 18 HAZ, Šibenski arhiv, svezak 6/6, list 37v—38r (bilježnik Antun Campolongo). Izdanje: Molé (1913), strana 138, broj 39 — dio isprave.
- 19 HAZ, Korčulanski arhiv, svezak 13, list 89r (bilježnik Ivan Million). Podatak: Kolendić (1923), strana 77, bilješka 54.
- 20 HAZ, Šibenski arhiv, svezak 6/6, list 140v—141r. Izdanje: Molé (1913), strana 139, broj 41 — dio isprave.
- 21 Arhiv JAZU, II d 155, IV, list 50v. Podatak: Kukuljević (1859), strana 243.
- 22 HAZ, Šibenski arhiv, svezak 6/6, list 220v—221r. Izdanje: Molé (1913), strana 140, broj 47 — dio isprave.
- 23 HAZ, Šibenski arhiv, svezak 6/7, list 86v—87r. Izdanje: Molé (1913), strana 145, broj 65 — dio isprave.
- 24 Podatak donosi Kukuljević (1859), 245, a dio isprave izdaje Molé (1913), 145, broj 67. Ugovor za Pag donosi isti izdavač na strani 148, broj 75, dok mu Kolendić ispravlja (1923, strana 80, bilješka 83) datum od 24. na 19. prosinca.
- 25 HAZ, Šibenski arhiv, svezak 6/8, list 183v—184r (bilježnik Rafael Ferro). Izdanje: Molé (1913), strana 147, broj 72 — dio isprave.
- 26 HAZ, Šibenski arhiv, svezak 6/8, list 15r—15v. Izdanje: Molé (1913), strana 149, broj 79 — dio isprave.
- 27 HAZ, Splitski arhiv, svezak 21, sveščić 3, list 110v.
- 28 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 10, list 3r.
- 29 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 13, list 202v — 1. srpnja 1448.
- 30 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 4, list 155v — 28. travnja 1444.
- 31 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 11, list 63v.
- 32 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 7, list 317v (ugovor za vinograd), list 319v (isplata za vrt), list 320v (isplata za vinograd).
- 33 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 3, list 137v — 8. ožujka 1444. Za usporedbu hodočašća u Recanati se plaća 3 dukata (23, 4, 170v — 8. 6. 1444).
- 34 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 3, list 157v — 4. svibnja 1444.
- 35 Regesta isprava u: Euzebije Fermendžin, Acta Bosnae potissimum ecclesiastica . . . , Zagrabia, 1892 (Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium, XXIII), 118 (broj 636), 183 (broj 817), 185 (broj 832), 214 (broj 915), 207 (879).
- 36 HAZ, Splitski arhiv, svezak 21, sveščić 2, list 53r.
- 37 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 13, list 203v — punomoćnici samostana Antun Stagni i Mihovil Franjin (de Avanzo) primaju 10 libara od ostavštine Katarine Gavasolić, a zatim (list 204r) 3 libre od ostavštine Urse Dominika Prodašića.
- 38 HAZ, Splitski arhiv, svezak 21, sveščić 4, list 249v.
- 39 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 7, list 336r — 5. listopada 1445; svezak 23, sveščić 15, list 324v — 12. srpnja 1449.
- 40 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 14, list 263r—263v (ostalo područje); list 265r—265v (Split); list 269r (Primorje i Srinjin).
- 41 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 4, list 177r.
- 42 Arhiv JAZU, II d 155, VII, list 2r.
- 43 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 4, list 167v — 2. lipnja 1444.
- 44 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 5, list 240v — 3. siječnja 1445.
- 45 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 6, list 279v (ugovor); svezak 23, sveščić 10, list 37v—38r (isplata).
- 46 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 14, list 282v — 25. veljače 1449.
- 47 Sve što o kanonicima nije u posebnim bilješkama iz djela je Ivana Ostojića, Metropolitanski kaptol u Splitu, Zagreb, 1975. (Analecta croatica christiana, VII).
- 48 Arhiv JAZU, II d 155, I, list 8v — 21. studenoga.
- 49 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 6, list 279v — 3. travnja.
- 50 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 12, list 190v — 20. svibnja.
- 51 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 9, list 409r — 4. travnja.
- 52 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 12, list 195r — 4. lipnja.

- 53 Arhiv JAZU, II d 155, VI, list 11r — 8. srpnja 1462; II d 155, X, list 4r — 25. listopada 1477.
- 54 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 14, list 285r.
- 55 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 15, list 339r — 28. kolovoza 1449.
- 56 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 12, list 159r.
- 57 Arhiv JAZU, II d 155, IV, list 8v — 29. kolovoza 1447.
- 58 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 4, list 158r.
- 59 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 15, list 313r.
- 60 Arhiv JAZU, II d 155, X, list 21r.
- 61 Arhiv JAZU, II d 155, VII, list 15v — 15. svibnja 1471: »Nicolaum Pecenich de Marulis de Spaleto«.
- 62 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 9, list 436r — kolovoz 1446; svezak 23, sveščić 12, list 189r — 6. svibnja 1448.
- 63 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 4, list 187v.
- 64 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 5, list 239r — 2. siječnja 1445.
- 65 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 4, list 185v — 8. kolovoza.
- 66 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 13, list 224v.
- 67 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 9, list 415r.
- 68 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 4, list 192r.
- 69 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 5, list 204r.
- 70 HAZ, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 6, list 283r.
- 71 HAZ, Šibenski arhiv, svezak 6/5, list 40v.
- 72 Arhiv JAZU, II d 155, IV, list 20v.
- 73 Arhiv JAZU, II d 155, VI, list 7r.

ISPRAVE

1

Vjerojatno 21. travnja 1444, Split

Ser Marcus Petri, ser Georgius Matthaei, ser Thomas de Papalis, et ser Raynerius Laurentii, tamquam commissarii testamenti olim Marini filii quondam Aminchus Ohmovich, commissario nomine, parte una, et Magister Georgius Matthaei lapicida habitator Sibinici, parte altera, pervenerunt simul et vicissim ad infrascripta pacta compositiones, et conventiones.

...

Izvornik izgubljen, vjerojatno je bio u Splitskom arhivu, svezak 23, sveščić 4, list 152.

Izdanje: Kukuljević (1855), strana 3 — dio isprave.

2

4. kolovoza 1445, Split

MCCCCXLV die dicto. Commissarie condam Marini quietatio. Magister Georgius Mathei lapicida habitator Scibinici per se et heredes sous fecit ser Georgio Mathei commissario et ser Petro Marci procuratore commissarie condam ser Marini Ohmovich presentibus et recipientibus nominibus supradictis finem, quietationem | absolutionem et pactum perpetuum de ulterius aliquid in futurum non petendo nec peti fatiando de ducatis nonaginta auri quos ipse magister Georgius sponte fuit confessus et contentus ac asseruit se habuisse et recepisse ac sibi datos et solutos fuisse ab eisdem ser Georgio et ser Petro dantibus nomine dicte commissarie pro parte solutionis capelle quam fabricat ipse magister Georgius in ecclesia seu monasterio Sancti Benedicti de extra muros Spaleti, renuntians ipse magister Georgius exceptioni dictorum ducatorum LXXXXta non habitatorum et non receptorum a dictis ser Georgio et ser Petro prout supra etc. Quam quietationem ac omnia et singula suprascripta promisit habere perpetuo firma et rata ac observare et non contravenire sub

pena statutorum cum obligatione suorum bonorum etc. Actum Spaleti in platea Sancti Laurentii, presentibus magistro Vincentio phisico comunis et ser Marino Deodati testibus rogatis, ser Andrea Pribislavi consiliario examinatore.

Historijski arhiv u Zadru, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 7, list 320v — 321r (bilježnik Dominik de Manfredis, dan 4. kolovoza zabilježen na listu 320r).

Podatak: Kolendić (1923), strana 74, bilješka 39.

Izdanje: Fisković (1948), strana 206, bilješka 16 — čitava isprava.

3

10. rujna 1447, Split

MCCCCXLVII die X dicti mensis Septembris. Magistri Georgii lapicide pro discipulo. Publicatum.

Matheus Petri Marcozevich murarius et Spaleto homo sui iuris se sponte locavit et pacto astrinxit ad serviendum de arte sua murarii et lapicide magistro Georgio Mathei lapicide habitatoris Sibinici presenti et ipsum Matheum recipienti pro annis tribus continuis incohands die primo mensis octobris proxime venturi promittens ipse Matheus bene, fideliter et solcite servire et famulari ipsi magistro Georgio in dicta sua arte et super dicto tempore trium annorum et quod mandata licita et honesta facere et adimplere ac sibi hoberiens esse nec a dicto magistro Georgio recedere ante dictum tempus. Et hoc quia ipse magister Georgius promixit tenere dictum Matheum eo tempore et bene tractare, artem suam instruere sibi dare expensas oris, hospitium et calceamentum nec a se licentiare ante dictum tempus, cuius vero Mathei precibus et instantia et pro predictis per eum promissis observandis. Ser Paulus Vulcini et ser Georgius Mathei de Spaleto ibi presentes se sponte constituerunt dicto magistro Georgio plezios et fideiussores. Que omnia promiserunt dicte partes sibi invice attendere et observare non contrafacere vel venire sub pena ducatorum XXV auri solvenda per partem

convenientem cum refectione damnorum et expensarum litis etc. Actum Spaleti inter ambas portas, presentibus ser Petro Marci et Marino Michaelis lapicida testibus habitis et rogatis, ser Marino Andree de Madiis consiliario examinatore.

Arhiv Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, II d 155, IV, list 15v (bilježnik Dominik de Manfredis).

Podatak: Kukuljević (1859), strana 243. Izdanje: Hrg i Kolanović (1976), strana 20, broj 7 — čitava isprava.

4

10. rujna 1447, Split

MCCCCXLVII die dicto. Predicti procura.

Magister Georgius Mathei lapicida habitator Sibinici omnimodo etc. fecit, constituit et ordinavit circumspectum virum ser Paulum Aurelium Mothonensem notarium absentem tanquam presentem eius certum nuntium, actorem, exactorem et procuratorem legitimum et spetialem, specialiter et maxime ad exigendum et recipiendum a commissaria condam Marini Ohmovich de Spaleto id totum debitum et debendum dicto constituti per ipsum commissariam pro solutione laborerii unius capele et de recipiendis per ipsum constitutum et de ducatis XXti auri habitis et receptis per dictum constituentem quietandum, absolvendum et liberandum per omnem modum absolutorias et liberatorias cartas et instrumenta finis et quietantie fieri rogandum etc. promittens et volens etc. Actum inter ambas portas, presentibus ser Paulo Vulcini et ser Micha Andree testibus rogatis, ser Marino de Madiis consiliario examinatore.

Arhiv Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, II d 155, IV, list 15v (bilježnik Dominik de Manfredis, dan 10. rujna zabilježen na istom listu).

Podatak: Kukuljević (1859), strana 254. Izdanje: Hrg i Kolanović (1976), strana 21, broj 8 — čitava isprava.

23. rujna 1447, Split

MCCCCXLVII die dicto. Commissarie condam Marini Ohmovich quietatio. Circumspectus vir ser Paulus de Aureliis Mothonensis notarius ad presens moram faciens in Spaleto tanquam procurator et procuratorio nomine magistri Georgii lapicide habitatoris Scibinici mandatum habens ad infrascripta uti patet publico procuratoris instrumento scripto et rogato per me notarium et cancellarium infrascriptum in presentibus millesimo et indictione | die X mensis instantis fecit et facit ser Thome de Papalis tanquam commissario testamentario olim ser Marini Ohmovich de Spaleto et ser Petro Marci tanquam procuratori ser Marci predicti patris sui etiam commissarii uti supra presentibus et recipientibus nomine commissarie huiusmodi finem, quietationem, absolutionem et pactum perpetuum de aliquid ulterius in futurum non petendo nec peti fatiando vel consentiendo de ducatis septuaginta sex auri et in auro quos ipse ser Paulus procurator sponte dixit et confessus fuit se habuisse et recepisse ac sibi datum et solutum fuisse. Item de ducatis viginti auri quos habuit et recepit idem magister Georgius a supradicto ser Petro procuratore dante et solvente nomine commissarie predictae. Et hoc pro parte solutionis pretti unius capelle que fabricatur per ipsum magistrum Georgium pro dicta commissaria in ecclesia monasterii Sancti Benedicti civitatis Spaleti. Et renuntiavit ipse ser Paulus procuratorio quo supra nomine exceptioni non sic datorum, habitatorum et receptorum dictorum ducatorum nonaginta sex auri prout supra speique future habitationis et solutionis ulterius fiende etc. Quam quietationem promisit dictus ser Paulus nomine procuratorio predicto habere perpetuo firmam et ratam ac observare et non contrafacere vel venire sub pena statutorum comunis cum obligatione bonorum dicti magistri Georgii presentium et futurum etc. Actum super platea Sancti Laurentii ad Camera salis, presentibus circumspectis viris ser Iacobo de Tarvisio notario et ser Bartholomeo de Martilengo notario et cancellario domini comitis antedicti testibus habitis et rogatis, ser Nicola Marci consiliario examinatore.

Arhiv Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, II d 155, IV, list 18v—19r (bilježnik Dominik de Manfredis, gradski knez Aleksandar Marcello, dan 23. rujna zabilježen na listu 18v).

Podatak: Kukuljević (1859), strana 254—255.

Izdanje: Hrg i Kolanović (1976), strana 21—22, broj 9 — čitava isprava.

25. rujna 1447, Split

MCCCCXLVII die dicti. Ser Georgii Mathei quietatio. Circumspectus vir ser Paulus de Aureliis de Monthono notarius tanquam procurator magistri Georgii lapicide ha-

bitatoris Scibinici nomine procuratorio predicto fecit et facit ser Georgio Mathei de Spaleto presenti et stipulanti per se et heredibus suis finem, quietationem et pactum perpetuum da aliquid ulterius in futurum non petendo nec peti fatiando de ducatis viginti auri et in auro promissis ipsi magistro Georgio lapicide per dictum ser Georgium Mathei nomine et vice magnifici viri domini comitis Restoy prothovestarii Regni Bosne, nomine fabrice capelle que fabricatur per ipsum magistrum Georgium in ecclesia Sancti Benedicti civitatis Spaleti et pro commissaria condam Marini Ohmovich et hoc quia ipse ser Paulus procurator sponte fuit confessus et contentus se habuisse et recepisse ac sibi datos et solutos fuisse ab eodem ser Georgio dante et solvente nomine dicti magnifici domini prothovestarii prout supra. Renuntians dictus ser Paulus quovis nomine exceptioni non habitorum et non receptorum dictorum viginti ducatorum speique future habitationis et receptionis ulterius fiende etc. Quam quietationem et solutionem promixit dicto nomine habere perpetuo firma et rata ac observare et non contravenire sub pena statutorum comunis etc. Actum Spaleti in cancellaria comunis, presentibus egregio viro magistro Vincentio phisico salariato comunis et circumspecto viro Iacobo de Tarvisio notario et olim cancellario testibus habitis et rogatis, ser Andrea Marci consiliario examinatore.

Arhiv Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, II d 155, IV, list 19r (bilježnik Dominik de Manfredis, mjesec zabilježen na listu 18v). Izdanja: Kukuljević (1855), strana 3 — dio isprave;

Hrg i Kolanović (1976), strana 22, broj 10 — čitava isprava.

28. rujna 1447, Šibenik

Quietatio ser Pauli de Aureliis Motonensis.

Die XXVIIIo septembris 1447 indictione X. Actum Sibenici in cancellaria comunis coram ser Iacobo Nicolini examinatore comunis, presentibus ser Gregorio Chrepsich et ser Paulo Nigovovich civibus Sibenici testibus. | Ibiue magister Georgius condam Mathei de Iadra prothomagister lapicide fabrice ecclesie Sancti Iacobi de Sibenico per se et suos heredes contentus et confessus et ibi publice manifestavit se habuisse et recepisse ymore vera habuit et recepit a prudenti viro ser Paulo de Aureliis Mothonense ibidem presente per se et suis heredibus stipulante et solvente ducatos septuaginta sex auri quos dictus ser Paulus procuratorio nomine dicti magistri Georgii habuit et exegit Spaleti a ser Thoma de Papallis commissario condam ser Marini Dominichusevich de Spaleto et a ser Petro Marci Picinichio procuratore dicti ser Marci eius patris alterius commissarii dicti condam ser Marini. Et hoc in computo et ratione solutionis et mercedis dicti magistri Georgii lapicide pro quodam laborerio cuiusdam capelle Sancti Arnerii de Spaleto, quod laborerium dictus magister Georgius fe-

cit et complere debet prout de exactione dictorum ducatorum septuaginta sex auri dicebatur apparere instrumento quietationis facto Spaleti di XXIIIo instantis mensis septembris manu ser Dominici de Manfredis cancellarii comunis Spaleti. Item contentus et confessus fuit predictus magister Georgius lapicide se habuisse et recepisse ymore vera habuit et recepit a predicto ser Paulo de Aureliis ibi presente et stipulante ac solvente ducatos viginti auri boni in auro venetos ratione et causa suprascripta quos ducatos viginti auri dictus ser Paulus dicto procuratorio nomine habuit et exegit a ser Georgio Mathei Bubunichio cive Spaleti prout de exactione ipsorum ducatorum viginti auri dicebatur apparere instrumentum scriptum Spaleti die XXVo instantis mensis manu predicti ser Dominici de Manfredis. Renuntians dictus magister Georgius exceptionibus et probationibus non habitorum et non receptorum pro dictorum ducatorum septuaginta sex auri a predicto ser Paulo de Aureliis modis et rationibus suprascriptis et omnibus aliis suis iuris vel facti auxiliis et favoribus qui predictus magister Georgius per se et suos heredes fecit perpetuam finem, quietationem, absolutionem, liberationem, securitatem et pactum predicto ser Paulo de Aureliis per se et suis heredibus stipulanti de ulterius non petendo suprascriptos ducatos septuaginta sex auri. Et promittens solemniter dictus magister Georgius predictam finem, quietationem et securitatem a se factum et omnia et singula suprascripta perpetuo firma et rata se habiturum ac attendere et observare et attendi et observari facere per quascumque personas ubique locorum sub pena quarti plurium dictorum ducatorum et sub obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum et refectio-nem damnorum, expensarum et interesse litis et extra. Et pena soluta vel non, tamen rata maneant omnia et singula suprascripta.

Historijski arhiv u Zadru, Šibenski arhiv, svezak 6/6, list 187v—188r (bilježnik Antun de Campolongo).

Izdanje: Molé (1913), strana 139, broj 44 — dio isprave; isto Montani (1965), strana 463.

27. lipnja 1448, Split

...

Commissarii supradicti... Fecerunt supradicto magistro Georgio lapicide presenti et recipienti finem et absolutionem de laborerio et fabrica dicte Capelle, eo, quod dixerunt et contenti fuerunt ipsum magistrum Georgium dedisse dictam capellam bene fulcitam et expeditam in ordine et in puncto prout tenebatur et obligatus erat, et ad laudem boni magistri, de qua se bene contentos vocaverunt.

Ivornik izgubljen, vjerojatno je bio u Splitskom arhivu, svezak 23, sveščić 4, list 152.

Izdanja: Kukuljević (1855), strana 348—349, bilješka — dio isprave; Kukuljević (1859), strana 255 — isti dio isprave;

Fosco (1873), strana 44 (u drugom izdanju 1893. na strani 29) — dio prije izdanoga dijela isprave; isto Montani (1967), strana 18.

9

30. lipnja 1448, Split

MCCCCXLVIII die ultimo dicti mensis. Pacta capelle Sancti Anastasii cum magistro Georgio lapicida. Publicatum. Venerabiles viri dom Bertanus Dominici primicerius, dom Zivitanus Dragosii et dom Georgius Petri.¹ Nobiles viri ser Andreas Marci, ser Raynerius Laurentii et ser Petrus Marci de Spaleti, tanquam procuratores ecclesie Sancti Duymi Spalatensis² cum licentia, presentia et consensu reverendissimi patris domini archiepiscopi antedicti et magnifici viri domini comitis ultrascripti, parte una, et magister Georgius Mathei lapicida habitator Scibinici, parte altera, pervenerunt soleminter et vicissim ad infrascripta pacta et conventiones in hunc modum, videlicet, quia ipse magister Georgius se obligando³ promisit dictis procuratoribus facere et fabricare, construere et laborare unam capellam⁴ ad honorem Sancti Anastasii in ecclesia predicta Sancti Duymi et in loco capelle veteris Sancti Anastasii, dictam capella veteram destruendo et removendo et capellam novam in ipso loco facere et fabricare prout supra, et ad similitudinem ad opus et laborerium capelle Sancti Duymi que est in ecclesia predicta cum tantis figuris seu imaginibus sanctorum quante sunt in ipsa capella, cum fenestra et cum aliis laboreriis consimilibus et necessariis dicte capelle Sancti Anastasii⁵ cum suo alteri et in eodem modo et ordine seu laborerio prout stat capella predicta Sancti Duymi⁶ non intelligendo picturas laborando et ponendo in dicta capella bonos et sufficientes lapides ferrum et plumbum et alia necessaria, omnibus ipsius magistri Georgii⁷ expensis fatiando voltam dicte capelle de lapidibus tuffis salvo quod non teneatur facere feratam dicte fenestre, laborando et fabricando ad laudem boni magistri et non deteriorando dictum laborerium, et hoc pacto quod licitum sit ipsi magistro Georgio ponere in laborerio dicte capelle per eum fiende de lapidibus capelle veteris predictae⁸ si necesse fuerit salvus et reservatis⁹ pro ecclesia predicta colonis, lidibus et basis ipsius capelle non ponendis in opere predicto. Item ponere etiam possit in dicto opere tres lapides qui sunt circe ecclesiam Sancti Duymi sibi ostensi¹⁰ ponendo etiam super altari lapidem bonum et sufficientem quam quidem capellam dare promixit idem magister Georgius expeditam et perfinitam, hinc ad duos annos¹¹ cum dimidio proxime venture, et hoc pro ducatis trescentis et sex auri prefacti domini procuratores dare ac solvere promiserunt dicto magistro Georgio finita dicta capella et hoc modo, videlicet, ducatos CCC auri | in bonis et de bonis dicte ecclesie et ducatos VI auri hoc modo, videlicet, ducatos duos quos solvere promixit dominus archiepiscopus antedictus, et ducatos quatuor solvere promiserunt prefati dom Bertanus, dom

Zivitanus, dom Georgius et ser Andreas Marci, videlicet, ducatum unum pro quolibet eorum, in pace et quietate sine aliqua contradictione et dilatione. Et predicta omnia observare promiserunt dicte partes sibi invicem¹² et non contrafacere vel venire sub pena et obligatione omnium bonorum dicte ecclesie et ipsius magistri Georgii cum refecti-one omnium damnorum et expensarum litis et extra. Actum Spaleti ad portam marine, presentibus spectabilibus viris domino Marco Memo, domino Bartholomeo de Chataiapiera, ser Paulo Vulcini et ser Andrea Miladini testibus rogatis, ser Micha Andree examinatore.

Historijski arhiv u Zadru, Splitski arhiv, svezak 23, sveščić 13, list 202r—202v (bilježnik Dominik de Manfredis, mjesec zabilježen na listu 201v. Svi dosadašnji izdavači stavljali su na početak invokaciju i dataciju, ali se one u bilježničkom zapisu kakav se sačuvao u njegovoj knjizi ne nalaze na početku zapisa nego na početku knjige, na listu 201r: In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo quadregesimo octavo, Inditione undecima. Ducante serenissimo principe et domino domino Francisco Foscari, Dei gratia inclito duce Venetiarum etc. temporibus quidem reverendissimi in Christo patris domini Jacomini Baduario eadem gratia archiepiscopi Spalatensis, magnifici et gloriosi viri domini Alexandri Marcello honorabili comitis, nobiliumque virorum Thome de Papalis, Michaelis Laurentii, Andree Marci et Ioannis Micacich iudicum Spaleti. Poradi važnosti ovog ugovora i brojnih dopuna koje su u postupku ugovaranja nastale, te bile bilježene ili precrtavanjem i dodavanjem novih riječi u retku, ili iznad njega ili pak dodavanjem novih riječi, uz znak, na rubu lista, pobrojao sam i razjasnio sve to u bilježkama. Tako je postalo jasnije kako se u ugovoru stvarao Jurjev posao — gradnja oltara sv. Staša. Gotovo bi se moglo pretpostaviti što su govorili naručitelji, a što Juraj odgovarao.

1. Čitav red Venerabiles... Petri dodan povrh prijašnjega početka isprave Nobiles...
2. Iza Spalatensis precrtana je riječ presenti.
3. Najprije je bilo napisano obligat et dat, pa je pretvoreno u obligando, a et i dat precrtano, pa na rubu lista umetnuto, uz znak, promisit.
4. Iza capellam, uz znak, na rubu umetnuto ad honorem.
5. Iza Anastasii, uz znak, na rubu umetnuto cum suo altari, a precrtana je riječ cum koja je bila napisana iza Anastasii.
6. Iza Duymi, uz znak, na rubu umetnuto non intelligendo picturas.
7. Iza Georgii stoji znak i iznad retka umetnuto expensis.
8. Iza predictae, uz znak, na rubu umetnuto si necesse fuerit.
9. Iza reservatis, uz znak, na rubu umetnuto pro ecclesia predicta.
10. Iza ostensi, uz znak, na rubu umetnuto ponendo etiam super altari lapidem bonum et sufficientem.
11. Iza riječi annos bilo je napisano proxime venture, ali je precrtano.

12. Iza riječi invicem bilo je napisano ac attendere et observare, ali je attendere i observare precrtano.)

Izdanja: Farlati (1765), strana 387 — čitava isprava;
Kukuljević (1859), strana 256 — čitava isprava;
Fosco (1891), strana 17—18, isprava F — čitava isprava;
Molé (1913), strana 141—142, broj 55 — čitava isprava;
Montani (1965), strana 464 — dio isprave.
Talijanski prijevod: Fosco (1891), strana 17—18, isprava F — čitava isprava.

10

7. listopada 1448, Split

MCCCCXLVIII die VII dicti mensis scilicet octobris. Pro Radmilo Rathcovich absolutio. Publicatum. Coram domino comite antedicto et iudicibus suis. Comparuit magister Georgius Mathei prothomagister lapicida habitator Scibinici et exposuit cum hoc sit quodam Radmilus Rathcovich de Lesna nunc habitator Spaleti sit illi obligatus per publicum instrumentum ad servandum ipsi magistro Georgio in arte sua pro annis octo successivis et ipse Radmilus recesserit ab eo absque licentia sua nundum finitis annis quatuor sue firme, quod est in grave preiudicium et damnus dicti magistri Georgii et contra formam et continentiam dicti instrumenti; propterea petebat dictum Radmilum cogi ad finiendum et per complendum dictum tempus annorum octo et ad observandum contenta in dicto instrumento alias quod teneatur ad solutionem librarum XXV parvorum pro pena apposita in instrumento predicto et ad satisfactionem ducatorum XX auri singulo anno pro damno et interesse ipsius magistri Georgii sibi secutis et secururis pro eo tempore quod restat dicatorum octo annorum, dicto vero Radmilo presente et dicente non teneri ad observandum dictum instrumentum nec petita per ipsum magistrum Georgium vigore dicti instrumenti. Unde dominus comes antedictus sedens pro tribunali in logia Sancti Laurentii comunis Spaleti ad iura reddenda cum dictis suis iudicibus auditis partibus supradictis et viso ac intellecto dicto instrumento per quodam Alegretus Bogulinovich de Lesna locavit ipsi magistro Georgio dictum Radmilum tunc tempore annorum XII se ipsi magistro Georgio principalem constituit fideiussorem pro dicto Radmilo promittens omnia contenta in ipso instrumento observare sub pena predicta librarum XXV parvorum, pronuntiavit et terminavit quod ipse magister Georgius petere aut cogere et molestare minime possit dictu Radmilum vigore dicti instrumenti sed habeat ipse magister Georgius actorem regressum contra dictum Alegretum, absolvens dictum Radmilum ab impetitionem eiusdem magistri Georgii.

Historijski arhiv u Zadru, Splitski arhiv, svezak 19, sveščić 3, list 24v (bilježnik Dominik de Manfredis, suci izabrani 30. rujna popisani na listu 24r). Podatak: Ivanišević (1975), sažetak, strana 2.

Izdanje: Hrg i Kolanović (1976), strana 22—23, broj 11 — čitava isprava.

11

8. prosinca 1454, Split

Die octo decembris. Pro magistro Iohanne Bresuola et magistro Georgio lapicida de Sibenicho.

Comparuit coram domino comite et iudicibus suis magister Iohannes Brexuola lapicida et produxit in scriptis quamdam suam petitionem tenoris etc. ut in filza litterarum continetur, petens compelli debere magistrum Georgium lapicidam de Sibenico ad prestandum fideiussionem de omnibus que petebat vigore dicti petitionis.

Ep paulo post ser Georgius lapicida produxit defensionem suam tenoris etc. ut in dicta filza continetur, petens etc. Unde, vissa dicta petitione et defensione, dominus comes sententiavit cum suis iudicibus quod super facto petrare et eis que spectabant ad petrariam seu lapidum ire debeant Braciam unde situata est, ad quam differentiam cognoscendam partes de voluntate se posuerunt ad terminum usque ad Epifaniam proxime venturam. Item quod idem magister Georgius teneatur dare plezariam de ducatis sexaginta auri ad cuius preces et instantiam ser Nicolaus de Terzago fideiussit de solvendo in quantum cognoscetur ipsum magistrum Georgium fore debitorem | eiusdem magistri Iohannis Bresuola de contentis in capitulis sue petitionis in capitulis sue petitionis signatis signo crucis, de quibus dominus comes potest et esse debet iudex, statuens terminum ipsi magistro Iohanni ad probandum dicta capitula per dictum magistrum Georgium denegata usque ad Epifaniam proxime venturam. Et sic partes renuntiarunt feriis, diebus feriatis, proclamationibus terminorum presentium et futurorum, presentibus ser Nicola Picenich et Lanzeloto Centurioni de Lendenaria testibus et aliis.

Historijski arhiv u Zadru, Splitski arhiv, svezak 25, sveščić 1, list 643r—643v (bilježnik Bartolomeja Soranza, godina zabilježena na listu 648 v).

Podatak: Kolendić (1923), strana 84, bilješka 105.

Izdanje: Prag (1932), strana 529 (8), broj 1 — čitava isprava.

12

14. siječnja 1455, Split

Die 14 ianuarii. Pro magistro Georgio lapicida de Sibenicho. Hec est quedam certe responsionis facte per magistrum Georgium prothomagistrum de Sibenico cuidam petitioni contra eum facte per magistrum Iohannem Bresuola, ut in filza litterarum continetur, producte coram domino comite die VIII, octavo, decembris proxime preteriti, quam voluit in presenti libro anotari debere pro favore iurium suorum, tenoris, etc.

Davanti magnifico et generoso miser Bartholomio Soranzo per la illustrissima et excellentissima ducal signoria de Venexia honorando conte e capitano

dela cita de Spalato e del distreto e de questi vostri egregii e nobeli zudexi, mi Zorzi de Mathio taiapiera respondo alla iniusta domanda fata contra de mi per maistro Zuan Brexuola.

Alla prima domanda, dove domanda ducati doxento per piere ho portado a Rimano et in Ancona, non so quello el' diga perche se io ho portado piere in Ancona et a Rimano del isola dela Braza sono state mie et hole fate cavar cum li miei denari per quela auctorita concessa a me per la illustrissima signoria de Venexia et anche per auctorita concessa a mi per lo conseio dela Braza. Et per tanto se l' vuol niente venga ala Braza dove pende questa nostra lite. De stara 10 de formento che l' dito me domanda non so quello che l' diga.

Dela sententia che l' dito domanda ducati 20 non so quello che l' diga perche quela sententia la qual e l' fo sententiado in mio favor de quele mie piere taiade che l' me tolse del isola dela Braza. Et per tanto se l' vuol niente mie maistri a mie spexe, la dicta sententia e viva e non taiada come apar nela cancelaria dela Braza.

Dela condenaxon che l' dito domanda livre 50, non ge promessi mai denar nisuno, ma ge promessi se l' me provava che l' habia posudo tuor le mie piere como cossa sua senza pagarle, onver farne chavar a suo spexe altre tante como fono quele che l' me tolse, como apar per la sententia in cancelaria dela Braza, cum questi pati ge promessi far tair la sententia ale mie spexe. E fu presente maistro Doimo depentor in Spalato.

De zornade 5 e l' dixे haverme lavorato cum III fanti, digo se lui ne suoi fanti me hano lavorato io li ho pagadi. | De zornade IIII che l' dixе esser stado ala Braza cum mi a perder tempo, respondo che molto piu son stado per lui mi e li mie lavorenti e churado ali fati soi, et maxime nel tempo dela peste. De quela chaxa e l' dixе haver afitado a mio cugnado non so quello che l' diga. Se l' a hafitado la caxa a mio cugnado fazase pagar si del fito como del damno. Per chavar la sententia soa ala Braza dixе haver spexo livre III, respondo se l' a pexo l' a spexo a sua posta. Lui ha spexo per li soi fati, a me non apartiene questi fati perche i sono soi e non mei.

Dele due piere dele pile de oio che l' dixе mi ge o tolto, non so quello che l' diga, perche non me poria mostrar che a Spalato ne in destreto de Spalato gli habia mai tolto niente, ma se io ho tolto alguna cossa ala Braza ho tolto como cossa mia per auctorita a me concessa per la illustrissima signoria de Venexia si como de sopra ho dito. De quel tempo che l' dixе esser stado uno anno non ha poduto andare ala Braza respondo che mi non lo tegnudo ne devedado perche non ho quela liberta.

E per tanto ala magnificentia de vui miser lo conte e de questi nobeli et egregii zudexi vostri che l' ve piaqua cognoscer che l' dito maistro Zuan Braxuola non die haver niente de mi, ma piu tosto domanda le sopradite cosse per turbare i fati mei reservando raxon da poder demandar al dito maistro Brexuola quello che l' me die dare si

como mostraro per lo avegnire cum bona raxone ala magnificentia vostra e a chadauno zudixio dove se troveremo.

Eodem die.

Lecta petitione posita in filza litterarum coram domino comite quam idem magister Iohannes Brexuola produxit contra dictum magistrum Georgium lapicidam, idem magister Georgius produxit certam cedulam tenoris infrascripti, videlicet |

Y H S. Pro magistro Georgio lapicida de Sibenicho.

In la lite vertente fra maistro Zuan Brexuola e mi Zorzi taiapiera da Sibenicho per caxon de certe differentie havemo fra nui, in la parte dove dito maistro Zuan domanda stara X de formento, mi Zorzi responxi nela mia risposta denegando li dicti stara X de formento e questo perche non haveva le mie raxon qui. Al presente respondo como l' e la verita che io habuto per nome del ditto maistro Zuan Brexuola le dicte stara X de formento, zoe da miser pre Iacomo arciprete da Sibenicho stara V e da maistro Lorenzo Pincin stara V, che sono stara X, dele quale lo o mandado al dito maistro Zuane ala Braza stara V de farina, si come a luogo e tempo me offero de provar.

Pro eodem.

Et paulo post idem magister Georgius lapicida conparens coram domino comite in palatio comunis post prandium, produxit quamdam cedulam in scriptis contra magistrum Iohannem Bresuola tenoris infrascripti, absente ipso magistro Iohanne Bresuola.

Quam quidem cedulam idem dominus comes admisit in quantum de iure tenetur et aliter non, comittens michi notario et cancellario suo ut notitiam dare debeam ipsi magistro Iohani de tali productione, qui respondeat si velit. Et sic incontinenti, vocato ipso magistro Iohanne in cancellaria comunis, sibi legi ad suam intelligentiam dictam cedulam de verbo ad verbum prout iacet, cuius tenor talis est, videlicet.

Avanti a vui megnifico et generoso miser Bortholomio Soranzo per la illustrissima et excellentissima dugal signoria de Venexia honorando conte e capitano dela cita de Spalato e davanti la vostra corte comparo mi Zorzi de Mathio taiapiera de Sibenicho domandando che per vui e la vostra corte sia astreto e sententiado maistro Zuan Brexuola a darne e pagarme le cosse e dinari sotoscripti.

E prima, per spexe fate de vegnir da Sibenicho a Spalato e ala Braza per barcha cum III homeni marinari e scripture e altre spexe seguide per fina al di presente, livre 50, le quale sono spexe per difeto del dito maestro Zuan Brexuola, conzo sia che per la vostra magnificentia fu sententiado como apar neli ati dela cancelaria de comun de Spalato 1454 adi 8 decembre, che debbiamo esser | al isola de Braza per fina al di dela Epifania e conzo sia che mi Zorzi sia stado al termene a mi statuido cum grandissimo interesse cusì dela fabrica dela giexiaatedral de Sibenico como mio si como la signoria vostra e chiara per letere dal conte dela Braza, unde suplico che per vostra sententia difinitiva e l' dito maistro Zuane sia

sententiado a darne e pagar la spexa prenomada si come cului e sta caxon farne far la spexa prenomada.

Ancora suplico che l' dito maistro Zuane sia astreto e sententiado a darne e pagar livre VI de pizoli e questo per haverme fato retegnir una mia barcha la qual have mandato qui a Spalato per tuor aqua. E l' dito maistro Zuane contra Dio e raxon e iustitia la fexi retegnir non monstrando alguna chiareza e l' dovesi haver alguna cossa da mi, per la qual bixogno trovar una altra barcha e per nolo e sta paga livre VI. Anchora suplico che l' dito maistro Zuane sia astreto e sententiado a darne e pagar ducati III, e questo per haverme fato retegnir uno barchoxo cum III

marinari per zorni III, e l' qual barcoxo havea menado qui Antonio speciale cum la sua fameia. E l' dito maistro Zuane e l' fexi retegnir non monstrando alguna chiareza e l' dovesi haver da mi.

E piu suplico che per vui magnifico miser lo conte sia asolto e liberado da una piezaria fata al dicto maistro Zuane de ducati 60, la qual piezaria fexi per mi ser Nicolo de Terzago vostro contestabile e questo in quanto dicto maistro Zuane haveve mostrado dover havere li dicti denari, la qual prova deve far fino al di dela Epifania e conzo sia per fino al di presente non ha mostrado cossa alguna che achada a proposito dei dicti denari avanti al vostro zudixio, riservando a me ogni

altra raxon poder azonzer e minuir per qualunqua modo, etc.

Suplicando ala magnificentia vostra che ve piaqua darne spazamento et absolverme dale petition de maistro Zuane inzustamente domandade e condenarlo in le spexe fate fino a mo e quele se farano per caxon predicta.

Historijski arhiv u Zadru, Splitski arhiv, svezak 25, svešćić 1, list 647v—649r (bilježnik Bartolomeja Soranza).

Podatak: Kolendić (1923), strana 84, bilješka 106.

Izdanje: Praga (1932), strana 529 (8) — 531 (10), broj II — čitava isprava.

Hrvatski prijevod: Gortan (1967), strana 35—36 — čitava isprava.

Split, oltar sv. Staša
Bogorodica Navještenja, stražnja strana

RIASSUNTO

**GIORGIO DALMATA A SPALATO NELL'ANNO 1444
E NELL'ANNO 1448**

Milan Ivanišević

Le ultime ricerche storico-artistiche nonché quelle di archivio iniziate e condotte nell'Istituto per la tutela dei monumenti artistici a Spalato, brevemente esposte in questa relazione, si propongono di presentare due delle opere di Giorgio da Sebenico a Spalato nelle sue più complete relazioni artistiche e sociali.

Tra tutti gli edifici e le opere di scultura che gli vengono attribuiti a Spalato, abbiamo scelto solamente due che appartengono indubbiamente a Giorgio perchè sono conosciuti i documenti relativi all'ordinazione e al pagamento. Si tratta della cappella e dell'altare del beato Raniero nella chiesa di San Benedetto, nonché dell'altare di Sant'Anastasio nella cattedrale.

Ambedue le opere sono conosciute nella storia già dal XVIII secolo e le cognizioni ulteriori sono state acquisite nel paziente lavoro di studi sulla attività del maestro e durante le ricerche effettuate in ambedue le chiese. Daniele Farlati nel 1765 fece stampare l'abbozzo della cappella e dell'altare del beato Raniero. Seguendo tale abbozzo Cvito Fisković nel 1947 restaura l'altare ponendo la mensa, trovata nel pavimento, su pilastri conservati nella chiesa di Kaštel-Lukšić. Ora si continua a restaurare rinnovando l'intonaco e reinserendo la copia restaurata dell'altare nella cappella protetta dal vetro. Il Farlati nel libro *Illyrici Sacri tomus primus*, 1751, scrive del secondo protettore di Spalato Sant'Anastasio e vi aggiunge l'incisione in rame dell'altare secondo il disegno di Giovanni Battista Camozzi, geometra e costruttore veneziano. Secondo le ricerche d'archivio si può desumere che parte del disegno è stata eseguita intorno all'anno 1711 e che rappresenta l'opera originale di Giorgio, perchè fino a quell'anno, a quanto ne sappiamo, l'altare non ha subito cambiamenti. Per il restauro dell'altare ci siamo serviti di questo disegno nonché della mensa originaria e del posto lasciato dallo stipes sulla mensa.

Il contratto del 1448 che i commissionari della cattedrale stipulano con Giorgio di Matteo per la costruzione dell'altare dedicato al martire di Salona è conosciuto dal 1765, anno in cui viene stampato dal Farlati. Ivan Kukuljević nel 1859 riporta la citazione del contratto del 1444 per la cappella e per l'altare dell'arcivescovo sottoposto a martirio a Poljice e sepolto nella chiesa delle benedettine. Da allora questa citazione viene completata dai rinvenuti documenti di pagamento del 1447 (Fraey, 1913) e del 1445 (Kolendić 1923). Gli ora trovati atti civili del principe di Spalato del 7 ottobre 1448 (*Acta civilia*, 19, 3, 24v) confermano il lavoro a Spalato del discepolo di Giorgio Radmil Ratković di Lesina.

Così seguendo i documenti possiamo tracciare il cammino di Giorgio dopo il 16 aprile 1444 quando lascia Sebenico e va nelle cave di Brazza da dove si dirige a Spalato per stipulare il contratto per la cappella di Raniero e per l'altare. Un anno più tardi il 4 agosto del 1445 lo troviamo nuovamente a Spalato per riscuotere la somma di 90 ducati. Due anni dopo non può andare a Spalato a riscuotere il denaro, invia perciò un mandatario e questi il 23 e il 25 settembre del 1447 riceve la somma di 96 ducati, sicché il 28 settembre fa ritorno a Sebenico e consegna il denaro a Giorgio. Neanche un anno dopo lo stesso Giorgio si reca nuovamente a Spalato: il 27 giugno del 1448 riscuote l'ultima parte del pagamento, 9 ducati e 20 soldi, e il 30 giugno dello stesso anno firma un nuovo contratto per l'altare di Sant'Anastasio e si impegna di portarlo a termine in 2 anni e mezzo per la somma di 306 ducati. È certo che dopo di ciò rimane a Spalato dove assieme a molti discepoli demolisce il vecchio altare ed inizia i lavori di costruzione del nuovo altare, perché nei primi giorni di ottobre sporge querela contro il suo discepolo Ratković, abbandona la bottega dopo avervi lavorato solo per 4 anni mentre il contratto lo obbligava a rimanervi 8 anni.

Sfogliando i vecchi libri d'archivio di Zara e di Zagabria sono stati rinvenuti dei dati che, messi a confronto con i contratti stipulati da Giorgio, illustrano attraverso gli uo-

mini e il denaro le condizioni di vita della città. In essi scintilla il numero di ducati d'oro destinati alla dote di una figlia accanto a un unico ducato con il quale partecipano alla costruzione dell'altare di Sant'Anastasio, oppure spiccano i beni terreni che il vescovo dava in affitto accanto ai due ducati per cui sul frontone del ciborio aveva ricevuto lo stemma del suo casato veneziano.

L'archivio ci rivela chi siano i nobili che contattano con Giorgio; vi troviamo i Papalić, i Pecenić-Marulić, i Bobanić, e i Madijev, e fra i canonici troviamo lo scultore Juraj Petrov. Il danaro che gli è stato dato proviene dal ricco lascito degli Ohmović che viene meticolosamente venduto, dopo di che il maestro riceve la somma dovuta per la cappella del beato Raniero; oppure proviene dalle decime (ogni anno 50 ducati e mezzo) che il comune di Spalato dà per le costruzioni della cattedrale nonché per il suo campanile.

Quando si prende in considerazione il prezzo del commerciare, delle offerte e dei lasciti di varie specie, dal sale all'argento, dalle stoffe alle tinture, dai cavalli alle armature, si può più facilmente immaginare il suo vivere e la sua attività quotidiana e ciò che egli poteva procurarsi con la sua arte di scarpellino, scarpellando la pietra, dura ma non anche apprezzata, con i suoi discepoli, ai quali oltre all'arte e allo scalpello, non offre denaro; però può fare loro causa se abbandonano la sua bottega.

I lavori di ricerca attorno all'altare di Sant'Anastasio eseguiti nel 1974 e 1975 scoprono due mensole di pietra in forma di teste di leone che sostenevano il sarcofago e la mensa, particolare che troviamo nel vicino altare di San Doimo, costruito 21 anni prima scoperto nel 1958 dal Fisković e completato ora grazie al disegno del Camozzi. Inoltre è stato confermato che Giorgio adoperò una lastra di pietra con un'incisione del 1210 inserendola nel suo «stipes». Sono stati trovati anche i gradini dell'altare di Giorgio costruiti da 6 lastre di pietra prese dal tetto di un vecchio ciborio, molto probabilmente dello stesso periodo della lastra con l'incisione.

Queste scoperte hanno attestato che Giorgio ha portato a termine tutto ciò che era previsto dal contratto: «capellam veteram destruendo et remouendo, et capellam nouam in ipso loco facere et fabricare prout supra, et ad similitudinem ad opus et laborerium capelle sancti Duymi que est in ecclesia predicta, cum fenestra, et cum aliis laboreris consimilibus et necessariis dicte capelle sancti Anastasii cum suo altari et in eodem modo et ordine seu laborerio prout stat capella predicta Sancti Duymi non intelligendo picturas laborando et ponendo in dicta capella ... de lapidibus capelle ueteris predictae si necesse fuerit ...»
Come lo fece Bonino a Milano nel 1427, egli usò il vecchio sarcofago (oppure solo la scritta) per dimostrare la continua venerazione dello stesso santo nella stessa parte della chiesa e nello stesso modo.

Tutte le prove della sua osservanza del contratto aumentano il valore artistico delle sue opere: sebbene vincolato dall'ordinazione che segue fino ai minimi particolari, l'artista dà prova della sua forza creativa nel movimento delle sue figure pervase da un soffio di vita che preannuncia e in alcuni punti avvera il rinascimento.

Ci rendiamo conto che nel periodo di 21 anni entro i limiti di una medesima composizione possono manifestarsi dei cambiamenti di stile.

Ciò conferma la persuasiva grandezza della figura di Giorgio, e la sua opera acquista una propria originalità.